Št. 21. V Trstu, v saboto 27. maja 1882. Tečaj VII.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako **saboto** zjutraj; cena za vso leto je **4** gld. **40** kr., za polu leta **2** gld. **20** kr., za četrt leta **1** gld. **10** kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu in v trafikah v **Trstu** po **7** kr., v **Gorici** in v **Ajdovščini** po **8** kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema **Opravništvo** »**via Zonta 5**«.

Vsi *dopisi* se pošiljajo **Uredništvu** »**via S. Lazzaro**« Tip. Hnala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in dostavnice) se zaračunijo po pogodbi — prav ceno; pri kratkih oglasih z drobnimi čekami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

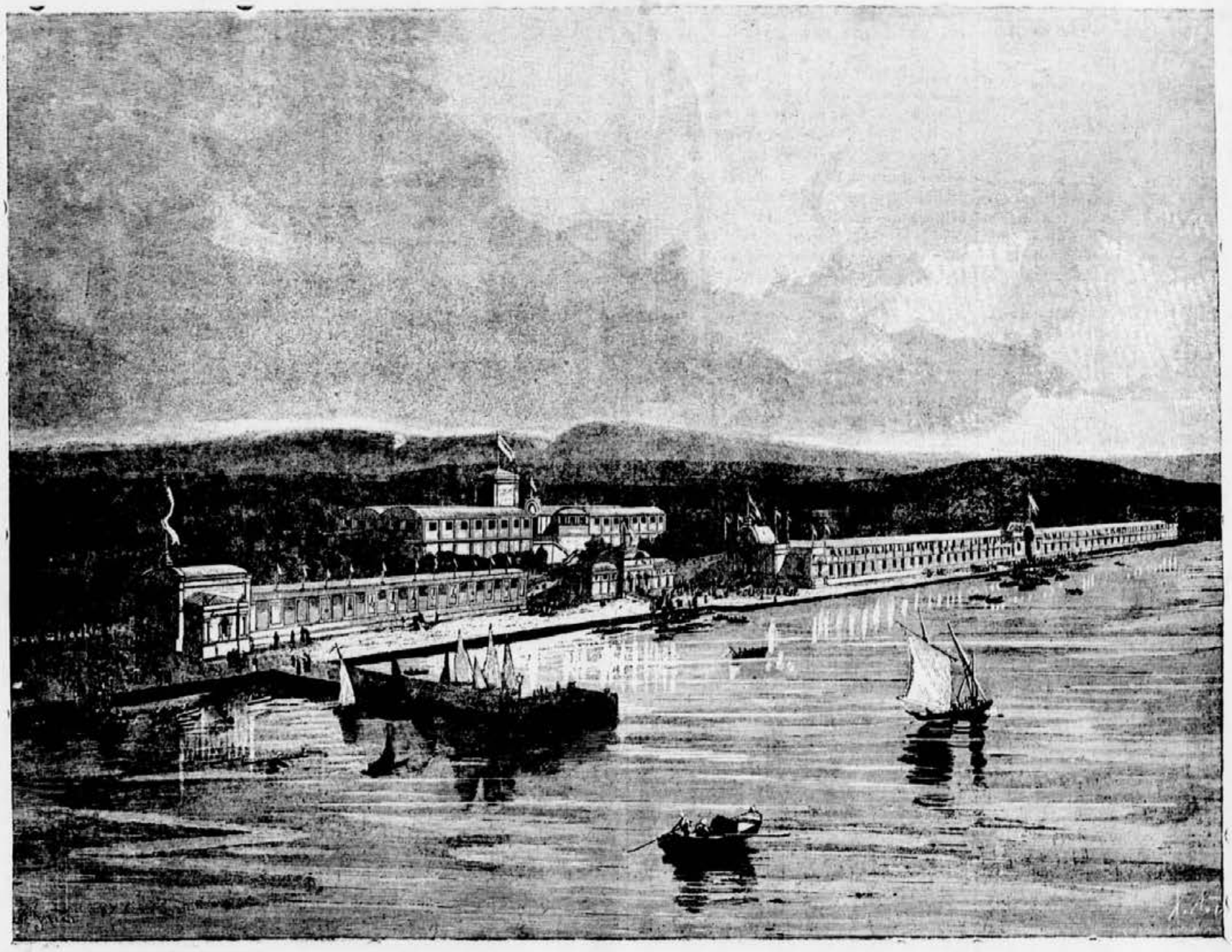

Tržaška razstava leta 1882.

Tukaj podajemo svojim bralcem podobo razstavnih poslopij. Svoje stališče o zadevi razstave smo uže v številki 45. »Edinosti« minolega leta pojasnili. Dejali smo takrat, da je nam razstava po godu, naj jo je sprožil Peter ali Pavel. Ona bo okvir, v katerem se priredé sijajne patriotične svečanosti in demonstracije v proslavljenje 500 letnice preimenitnega zgodovinskega čina, kar se je Trst oklenol mogočne Avstrije. Ali bo imela razstava dober ali slab vspeh, o tem nemamo mi nobene odgovornosti, i nam ne preti nobena škoda. Pač pa je uže zdaj pri stavbi poslopij tudi na stotine Slovencev dobilo dober zaslužek, i nadejamo se, da dobí mnogo našincev za časa razstave še več dobička; kajti tujci ne bodo dohajali s praznim žepom.

Zadnje mesece se je važnost tržaške razstave čedalje bolj širila po Avstriji, in vsi narodi so se za njo navduševali, vsi se za njo zelo zanimljejo. V glavnem mestu vsake dežele so se sestavili odbori, kateri z vso marljivostjo delujejo na to, da pridobé primerno število razstavnikov, in svoje dni pošljejo dovolj izvrstnega blaga na ogled. Razstava v Trstu bo po onej na Dunaju leta 1873 *prva obče avstrijska*, dežela z deželo, narod z narodom bode tukaj tekmoval, in svet bo videl *napredek*, katerega smo storili zadnjih 9 let v raznih strokah obrtnosti, umetnosti in narodnega gospodarstva. Razstava bode *zrcalo* naše duševne zmožnosti in našega delovanja. Dozdaj se je oglasilo, kakor se nam pravi, preko 2500 razstavnikov, do končanega obroka, zlasti za kmetijski otdelek, to število gotovo še zelo poskoči. Tržačanov se je napovedalo 300, tedaj *dosti* za tukajšne razmere. Ne dvomimo, da pride tudi ogromno število obiskovalcev. Presvitli *cesar* sam, naš preblagi vladar, hoče Trst z svojim prihodom počestiti, in za njim najbrž tudi cesarjevič Rudolf, — nadalje več odličnih nadvojvodov cesarske hiše, na čelu jim pokrovitelj razstave, nadvojvoda Karol Ljudevit. Na stotine pride visocih državnih dostojanstvenikov vsake vrste, plemenitnikov, državnih poslancev, — učenjakov, na tisoče pride bogatcev, meščanov, obrtnikov, kmetovalcev!

Pozdravljali bodemo dan na dan vrste »mislecev« Nemcev, smelih Madjarov, vročekrvnih Italijanov, posebno pa bomo z »živio« klici sprejemali hrabre brate Hrvate in Srbe, omikane Čehove, blage Poljake; — roko si bodo tukaj podajali in svojega domačega prepira pozabljali sinovi vseh narodov, kateri uže toliko vekov skupaj bivajo v hiši velike matere *Avstrije!* Pa tudi iz druzih večernih in celo iz *jutrovih* dežel pride dokaj obiskovalcev.

Trst bode vesel in ponosen na toliko odličnih gostov, sprejemal in čestil jih bode z velicimi svečanostmi, krasil bode svoj obraz z neštevilnimi zastavami, prirejal bode krasne razsvetljave — in sijali mu bodo lepi srečni dnevi! Ves čas razstave bode našemu mestu *praznik*, katerega veselje pa do vrha dokipi na *50. dan meseca septembra*, ko se bode slavil veličastni 500 letni jubilej!

Zdaj pa poglejmo na *podobo* razstavnih poslopij, kakor se nam zgoraj predstavlja. Natančna ali popolna sicer ni, ker se je zadnji čas v načrtu nekaj spremenilo, pa v glavnih potezah je resnična, in Slovencem, ki bivajo od tukaj otdaljeni, bode prav zanimljiva. Vsak, kdor lego Trsta pozna, mora pritrditi, da je odbor najlepši kraj in najprimerniši prostor za razstavo izbral. Priredi se namreč na južnej strani mesta tik morja, pod senčnatim sprehajališčem »pri sv. Andreju«. Večí kos tega zemljišča je bil še pred 4 meseci — morje, in zasipanje ter obrambni zid je mnogo dela in troškov prizadel.

Razstavi namenjeno mesto, ki so ga obkolili z visoko ograjo, tukaj obsega 68.000□ metrov. Vsa poslopja, katera se na njem postavijo, bodo pokrivala 25.000□ metrov zemlje. V istini, to so ogromni prostori, v katere se lehko naloži veliko množino blaga. Tri dolga poslopja, katera se vidijo na podobi, dve pri morji, in eno v sredini na griču, stavi razstavni odbor, druga manjša si priredé privatne osobe. — Vhod od mestne strani bo na levici v visokem poslopji, katero je uže skoro dodelano. Ima prekrasno fasado klasičnega sloga, katero venčajo umetne sohe in dekoracije. To poslopje je 100 metrov dolgo, in pokriva 1300 metrov zemlje. V njem se razstavijo kmetijski pridelki in orodja, ter vse stvari, ki zadevajo pomorstvo (marino).

Drugo velikansko poslopje pri morji, tudi k malu dovršeno, meri 18.352□ metrov plošnjave. Pri vhodu, kateri tudi zaljša okusno izdelana fasada, razdeljeno je po stebrih v tri ladije, od sredine naprej pa je za dva otdelka širje, tako da meri navprek 76 metrov, dolgo pa je 320 metr. Tako prostranega poslopija še nismo videli, izvzemši rotundo na dunajskej razstavi. Ta dvorana bo osredje, dika in zakladnica vse razstave.

Tukaj bomo čudé se ogledovali najlepše in najboljše izdelke avstrijskih in ogrskih fabrikantov ter obrtnikov. V ločenem otdelku na levici pa se na ogled postavijo najžlahtniša plemena domače živine. — Tretje veliko poslopje, ki se vidi na podobi, to je v sredi na hribu postavljeni železni paviljon. Pripeljali so ga vsak sebi vzetega iz Milana, kder je uže lani pri razstavi služil. Obsega 2400□ metrov prostora in se odlikuje po krasnej simetričnej skladbi. Tega zdaj sestavljajo, in v 14 dneh utegne biti postavljen. V njem razstavitą dva dunajska

muzeja, orijentalski in obrtnijski, svoje izgledne zaklade. Okoli tega paviljona ter daleč na desno in levo delajo vrtnarji krasne nasade, in k malu spremenè te prostore v diven vrt, kder bodo oči nase ulekle žlahtne rastline in cvetice. — Zdaj nam je še omeniti manjših stavb, ki bodo obdajale popisana tri glavna poslopja. Na podobi se jih vidi samo par, — in to v sredini pri morji. Najimenitnejša bo *cesarjev paviljon*, v grškem slogu, odličen od druzih po krasoti. Blizu njega dobosta mesto kavana v mavriškem, in restavrant Puntigam v švicarskem slogu. Zgoraj v sedanjem sprehajališči bo stala gostilna Canova, ogrska čarda in paviljon pivovarne Reiningshaus. Dalje na desnej strani si postavi g. Perotti kiosk za cvetice, in pri izhodu proti arzenalu družba fabrikantov sladkorja — ličen paviljon. Še več! Ker na ograjeno zemljišče ni bilo moč vseh poslopij spraviti, odmeril se je nekaterim nov prostor, in to pred glavnim vhodom, pri morji proti mestu.

Tukaj si postavi društvo »tramwaj«, ki k malu svojo železnico podaljša, paviljon v švicarskem slogu. Za tem pride akvarij g. Waldeka, ki bo obsegal posebno živali jadranskega morja. Temu bo sosed *hrvaški* paviljon, in vhodu najbližje bo stal paviljon pivovarne Dreher. Vse te stavbe se v prihodnjih 6-7 tednih izvršé, nekaterih so se delalci uže poprijeli. In delalcev vseh strok je zdaj tukaj, kakor mravelj na mravljišči, 8-900 jih tekmuje in roke giblje dan na dan. In tudi denarja ne zmanjka, akoprav so troški zdaj na *polu milijona* goldinarjev proračunjeni.

To je gotovo, da se zakasnenja ni več bati, kajti poglaviten del priprav je izvršen; in 1. dan meseca avgusta, dan otvorjenja razstave, prinese Tržačanom čast in veselje, — in zapisan bode s zlatimi črkami v zgodovino tega imenitnega mesta. Tudi mi ga bomo radostno pozdravljali, saj smo tukaj *domačini*, — in Trst je kos *slovenske zemlje!*

Pomoč srenjam proti neznosnim špitalskim troškom.

Te dni je šel nek tržaški rokodelec v svojo domovino, da poprosi županstva dovolitve za ženitev. A župan razdrški, vrli rodoljub, g. Hinko Kavčič, ne dá mu dovoljenja, dokler ne prinese spričevala, da je ud delalskega podpornega društva v Trstu. Mož se je precej vpišal v društvo in je dobil dovoljenje.

Ta dogodek nam kaže jasno pot do pomoči, da se srenjam zmanjšajo neznosna bremena špitalskih troškov.

Izdelati bi se morala postava, po katerej bi se moral zavezati vsak v Trst ali v druge kraje na delo odpotujoči človek, da se vpiše v kako podporno društvo, to bi morala postati postavna dolžnost delalcev in ako bi se to povsodi sploh uvedlo, nehala bi polagoma ona velika butara, katero morajo nositi male srenje, osobito zarad mnogih v Trstu živečih delalcev. — Ako bi ta postava obveljala, naravno bi delokrog podpornih društev postal še širji in uredba takih društev bi se še bolj utrdila in spopolnila. Delalska podpo[illegible] društva imajo sploh lepo prihodnost in država sama bo morala obračati na nje še večo pozornost, nego jo je obračala do sedaj; ta društva postanejo sčasoma pribežališča delalcem tudi v političnem obziru, ker delalec je zdaj uže začel hrepeneti in popraševati po svojih političnih pravicah, in da vsa politična težnja delalskega stanu ostane v pravih, naravnih mejah, poklic in zadača postane to delalskih društev. — Zatorej pa ponavljamo, kar smo izrekli: srenje naj delajo na to, da deželni zbori izdelajo postavo, po katerej bodo vsi delalci v velikih mestih primorani, da se zavarujejo za bolezen.

To ni nič nemogočega, kontrola bi se lehko naložila gospodarjem, kateri bi morali plačevati za delalca bolnišnične troške, ako niso delalca primorali, da se je vpisal v kako delalsko društvo in tam točno plačeval.

Naj bi to stvar naši poslanci dobro premislili.

Dopisi.

Iz Podgrada, 22. maja.

Pri našej sodniji se je začelo uže mnogo uredovati v slovenskem jeziku, vrši se prav zdaj ena večja pravda, katero vodita odvetnika dr. Mošè iz Ljubljane in dr. Bizjak iz Trsta; v tej pravdi so vsi spisi slovenski. To je prav, da odvetniki začenjajo, kajti sodnije se bodo le potem držale ukazov ministerstva, ako stranke same začnó sodnijam pošiljati slovenske spise, tožbe itd. V Trstu je sicer le *eden* odvetnik, (dr. Bisjak), ki izdeluje slovenske pravdne spise, ako to zahtevajo stranke; a če bodo drugi odvetniki videli, da stranke zahtevajo, da jim odvetniki delajo tožbe v slovenskem jeziku, začnó tudi drugi odvetniki v Trstu in na deželi slovenski pisati, če ne drugače po koncipijentih, ker vsakemu gre za kruh. Torej opominam tudi jaz stranke, naj zahtevajo od advokatov, notarjev itd., da pišejo po slovenski in da hodijo samo k takim odvetnikom, ki so zmožni našega jezika in imajo tudi toliko korajže, da izdelujejo slovenske spise. Posebno pa opozorujem take stranke, ki imajo kako pogodbo vknjižiti pri takozvanem »ufficio tavolare« v Trstu, naj vse potrebne prošnje napravijo po slovenski. — S tem pa tudi svojim ljudem koristijo, kajti zdaj ni pri omenjenem uradu menda nobenega uradnika, ki bi znal slovensko; ko bi pa dohajale slovenske pogodbe in prošnje za vknjiženje, morala bi višja sodnija precej preskrbeti, da namesti v omenjenem uradu več Slovencev. Reč ima torej dvojno dobro stran. »Trkaj in ti odpro«, to so evangeljske besede; zatorej pa pravim, da uradnije bodo morale slovensko uradovati, pa da je to najbolj odvisno od strank.

Iz Borovnice, dne 23. maja.

V nedeljo 21. t. m. je imel pri nas popotni učitelj g. Kramar kmetiško predavanje. Povedal nam je več koristnega, kako bi travnike zboljšali, da bi pridelovali več in boljše krme. O živinoreji je nam razlagal, kako tudi živina snago ljubi, hlevi morajo biti snažni, morajo se zračiti in skušnja uči, da v nizkem, mokrem s pajčevino prepreženem hlevu je živina kosmata, rade se jo uši lotijo, in še druge nevarne bolezni rade nastanejo; in večkrat se pripeti, da vsled tega živina pogine; rekel je, da pri nas, ker je nad 300 krav, morali bi po postavi imeti vsaj enega dobrega junca (bika.) A žali bog, pri nas se ne spolnuje še ta postava, ki govori: § 1. Skrb, da] se dobi potrebno število za pleme pripravnih juncev in pa nadzorstvo o tem, da se rabijo po propisih te postave, je dolžnost županstva za okrožje občine (§. 28. občinskega reda za vojvodstvo Krajnsko od 17. svečana 1866 leta, deželni zakonik št. 2.) Postava je sicer dobra a žali bog, pri nas se ne spolnuje, ampak je le na papirji, če tudi ima naša občina nad 300 krav in samo enega slabega junca. Slavno županstvo se tedaj vljudno prosi, naj poskrbi in se po postavi prepriča, ali je junec sposoben ali ne.

Ako se to ne stori, treba bo drugače postopati.

Gospod župan, uže veste, kako hudo Vas je pičila tista muha B.—l, koje pa še zdaj ni v deželi, kaj pa kadar pride?

Poslušalcev je bilo pri poduku nad dvesto, prišli so tudi gospodje z Vrhnike in Brezovice poslušat.

Kakor povsod, taki so tudi pri nas nekateri butci, ki si domišljujejo, da so vso modrost z veliko žlico pojedli, če prav jim neumnost iz glave gleda! Ne le, da taki nečejo o nikakoršnem napredku slišati, oni še druge odvračujejo, češ, kaj boš hodil poslušat bedarije, saj sam več veš, nego škric.

V našem kraji, posebno v Borovnici, je sadjarstvo še na zelo nizkej stopinji, če tudi bi se lahko dosti dobrega sadja pridelovalo in dobro prodajalo; zato bi trebalo obračati na to vso skrb in začeti sadno drevje saditi.

Borovnica ima dovolj pripravne in ugodne zemlje, toraj na delo, in v kratkem bo boljše.

Škofjaloka, 22. maja.

Ljudje mnogo ugibljejo, kaj nek to pomenja, da vodja generalstaba, prevzvišeni vojskovodja Beck, popotuje po naših krajih in dalje ob mejah Italije, skoz Cirkno. Morda se vendar napravi iz Loke do laške meje velika cesta, katera je v strategičnem pomenu važna in uže davno projektirana.

Naše strelno društvo je napravilo v Vincarjih 18. t. m. veselico, pri katerej je igrala vojaška godba 26. pešpolka. Ljudstva se je toliko nagnjetilo, da ni bilo dovolj prostora, če tudi je bilo še mrzlo, kajti snežniki so še pobeljeni. Ta mraz je tudi mnogo škodoval poljskim pridelkom, slana je posmodila fižol, krompir in druge rastline, še celo hrastovo listje je rujavo, kar ga je ostalo kebrom, katerih je letos toliko bilo, da so na vsacem peresu po trije sedeli.

Naša pisana Loka se je začela polepšavati, po novem trgu se delajo vodotoki in ne bode več gnojnica čez ulico lezla in smradu delala. Vodnjak na trgu se olepša, svetilnice županstvo pomnoži, morda luč prežene vlačuge, ki so se tudi v naše prijazno mesto priteple.

Tudi te napake ne smeno zamolčati, da je v Loki vedno dosti ponočnih vranov, ki rjovejo po ulicah, da ljudje ne morejo spati; če pa teh ni na ulici, pa je zopet druga drhal, ki je nevarna ptujemu blagu, da odpira s porarejenimi ključi vrata, ali pa ključavnice razbija. To pa se godi vse mirno, saj ni žandarjev v mestu, ampak so visoko na gradu, kamor je daleč, da mine cela ura, predno jih dobi, kdor jih potrebuje. Žandarji lahko mirno spe, ko se globoko pod njimi, v mestu, godé tatvine. Minoli teden, kakor ljudje po mestu govore, bila je pri g. Mariniju ob $^1/_2$12 uri ključavnica odbita in manjkalo je nekaj kave iz prodajalnice; kako je bila skoz zaprta vrata odnesena, temu se vsi ljudje čudijo. Loška kavana, ki je le nekoliko korakov od te prodajalnice, bila je še odprta, in vendar nihče nič ni zapazil, še celo nočni čuvaj ne; utegne pa ščasoma tudi to na dan priti, in potem maček po krempljih dobi. Naše županstvo pa naj v prihodnjih sejah pretresuje in ukrene skrb za javno varnost in ponočni mir, ker drugače bode Loka po vsem prej slovela, nego po zdravej in lepej legi. — Žalostna novica je pretresla danes zjutraj vse prebivalce, ustrelil se je ob 3. uri zjutraj J. K. najbogatejši kmet loškega okraja Osočan v poljanskej dolini. Nobeden ne ve uzroka, ki mu je smrtno orožje v roke potisnol. Pavič.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V poslanskej zbornici so 19. t. m. interpelirali poslanci Rechbauer (Štajarec), Taufferer (Kranjec) in Moro (Korošec) ministra Pražaka, kako se njegov ukaz o slovenskem jeziku ujema z razsodbami najvišje sodnije i njegovimi prejšnjimi besedami. — Ta interpelacija se nam zdi fakcijozne opozicije umirajoči glas iz notranje-avstrijskih dežel.

Gosposka zbornica je 22. t. m. sprejela vso carinsko tarifo po predlogih carinske komisije, tedaj tudi *carino na žito* v južno vshodnih deželah. Trgovinski minister je posebno priporočal, naj se carina na žito sprejme, ker bi se sicer vsa tarifa, obrtstvu in kmetijstvu v veliko škodo, za negotov čas odložila in ker bo vlada za to skrbela, da južne dežele zarad žitne carine ne bodo trpele.

Gosposka zbornica je v seji 23. t. m. sprejela zakon o *poštnih hranilnicah* v drugem in tretjem branji.

Gosposka zbornica je zadnjo sredo po trdem uporu levičarjev sprejela *volilno promembo za češko veleposestvo*, kakor je bila sklenena v poslanskej zbornici. Graf Taaffe jo je izvrstno zagovarjal. — Isti dan je bila v *poslanskej zbornici* na vrsti *carinska tarifa* ter se je sprejela z 169 glasovi proti 150 po predrugačbi gosposke zbornice. Po tem sklepu bodo *carino na žito* plačevale tudi južnozapadne dežele; vendar je trgovinski minister zagotavljal, da se bodo dovoljevale vse mogoče olajšave i da hoče o tej zadevi z ogersko vlado v dogovor stopiti. — Potem so bile *volitve v delegacije*, izvoljeni so, za Trst: *Burgstaller*, za Istro: *Lazarini*, za Goriško: dr *Tonkli*.

V delegacije so bile v sredo nove volitve. Nemško-češki poslanci, ki imajo v poslanskej zbornici jeden ali dva glasú več, nego Čehi, nečejo nobenega Čeha voliti, ampak brezobzirno hočejo sami gospodovati, zato so tudi Čehi sklenoli, da bodo volili svoje može. Nemško-čeških, poslancev je zdaj 47, češko-narodnih pa 45, in vendar prvi nečejo nobenega Čeha v delegacije! Čutijo, da visé na zadnjej zarezi, v zadnjih izdihljajih in vendar so tako trdovratni grešniki. In res, zmagali so do konca trdovratni Nemci z dvema glasoma; to pa je poslednja njihova zmaga.

Grof *Coronini* je osnoval nov klub in zanj mnogo poslancev pridobil, imenujejo se mej druzimi: Wurmbrand, Walterskirchen, dr. Newald, dr. Kronawetter, Löblich, Kowalsky, Kalaczkowsky in drugi.

Grof Beust, mož nesrečnega spomina, sedaj poslanec v Parizu, pojde v pokoj, na njegovo mesto je imenovan grof *Wimpfen*, sedaj poslanec v Rimu; v Rim pa utegne priti grof *Ludolf*, ki je sedaj v Madridu.

(Dalje v prilogi.)

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Grad sacerbski (Strmec) nad Dolino, dominira ali gospoduje nad vso žaveljsko dolino in ima na daleč krasen razgled. Bil je kedaj lastnina sloveče tržaške rodovine grofov Petáčev (Petazzi), ki so imeli tukaj glasovito jezdarnico, kakor pravi slavni Valvazor. A ljudsko sporočilo pripoveduje, da se je ta rod zatrl in grad podrl radi okrutosti nekega grofiča, ki je ukazal Brežkicam v grad, doječim materam, da so morale dojiti mlade grofove psičke (kužke); cesar pa je to zvedel in ukazal grofiču, naj ali sam pride, ali pa naj pošlje na Dunaj 10 funtov mesá iz svojega lastnega života. Šel je neki sam, in tam so ga »izribali«! (haben ihn aufgerieben)? Tako je pravil stari osemdesetletni mož.

Od »Strmca« dalje proti vzhodu je kraški, kamnit, pust svet, kateremu pravijo po krivici Čički svet (Čičenboden), kajti Čiči se začenjajo še le od Podgorja naprej onkraj najvišje ondotne gore *Slavnik* (3229′ visoka), katero iz Trsta po zimi najprej z snegom obeljeno vidimo. Talijani pravijo Slavniku »monte Tajano«, ne vem na kaj se opirajo. Slavnik se imenuje vse gorovje, ki pa ima več vršičev: najvišji Skukovnik, sem bolj proti zapadu: *Grmada*, *Žbevnica*, *Gobovca*, *Videž*, *Rožič*, *Mišešoga*, in nad Klancem: *Reva*, menda Rova, kajti pod tem hribom v rovu ali globokem žlebu teče potok Glinčica dol pod Nasircem in Drago proti Boljuncu v žaveljsko dolino, kder goni veliko mlinskih kamenov, a kedaj jih je še več, in v Žavljah ga imenujejo *Resándra* (Rossandra, Lussandra). Voda Glinčice je bila za Rimljanov napeljana v Trst. Ako se ide od Boljunca (talijan. Bollunez in »Bagnoli« ?) zraven potoka, pride se mej romantično strahovito skalovje. Tam je visoko na stremini od divje pustih stenač obdana cerkev Matere Božje v Pečah (pečah, pečinah), katera se v listinah latinskih zove »in Siaris« (t. j. Šijarić — šija, tilk); še više gor je stal nekaj stari ponosni tržaški grad (tabor) *Mokó* (Moccó, Mochó, kar so novejši talijanski pisatelji prevedli v »monte cavo« — zdolbeni, votli hrib?), menda od starosl. mogel, mogila. V listinah je različno pisano to ime: 1192. l. Mucno; — 1232. l. Muchov; — 1233. l. Mohou; — 1244 l. Muchowe; na dalje Mychow, Michow, Mucou, Meichawe; — 1382 l. Muchau; — 1413. l. Mochou; torej nikoli ne »Montecavo«. Po sličnem, daleč na severnem Slovanskem se nahajajočem imenu soditi, gotovo je slovenskega korena, kajti na Češkem mej Prago in Podiebradom je kraj »Mohou«; in slavni pesnik »Slawy Dcera« Kollar v II. spevu pravi, kako je prišel v grad Stolpen, kder je bivala slavna rodbina gospodov »Mocco«. (Jordan, slaw. Jahrbücher 1846. p. 47). Na Kranjskem je tudi Mihovo — Meihau, in gotovo še kde po slovanskem svetu kaj sličnega.

Na nasprotnej strani Muhovega grada, nad malo vasico Betači (Bentač = slap, ker pod Bentači potok čez stene pada i čini romantičen slap), je razvalina dražkega (Draga) gradu visoko na ogroznih stenah, ljudje pravijo: škofov grad.

Blizu Boljunca je še drug grad v »Robidi« nemški »Fünfenberg«, kar razlaga stari kronist P. Ireneo od petih (?) hribov obdani (fünf — pet) grad, kar je bosa. V starih listinah je pisano Venchenberg, Vinchunberg, Finfenberg. Menda je iz slov. Benkavrh; (benka, mokrotni kraj).

Rob kraškega gorovja, apnenega sveta, ki se uleče nad Bregom zad za Borštom, proti Bazovici in dalje, zvali so kedaj Tržačani »*Vena*«, ker se okoli brega kakor venec vije. A dandenes je le na Opčinah še to ime znano, kder se zove polje na obeh straneh glavne tržaške ceste takraj proti vasi, gorenja in dolenja »Vena«, a proti Kontovelju: Starčeva Vena.

Drugi deli tega okoli 1000—1400′ nad morjem se dvigajočega Krasa od brega delečega roba imajo sleherni svoje pošteno slovensko ime: Mala Gročanica, Župnice, Gabrova stran (na vojaškem zemljevidu: Hrabrohrib! menda »gabrov hrib« = monte spaccato, kojemu Vrdeljčani pravijo »Griža«), majni vrh, torion, Bušelj, Selevec (pri Opčinah), Goli vrh proti Križu.

Na tržaškem Krasu, obsegajočem 9653′/, oralov (johov), so vasi Križ, Prosek, Opčine, Bane, Trebiče, Padriče, Gropada, Bazovica. Kedaj, v starih časih, bilo je vse gosto obrasteno na Krasu; po pravljici starih očancev se je šlo lahko z dreva na drev od Križa do Bazovice, od konca do kraja tržaškega teritorija. »Povejte, oče, kako je kedaj bilo na Krasu?« poprašam starčka, a on: »Kar znam za mojo pamet je bilo vse drugače. A kde so ljudje kruh jedli, dvakrat v letu so pekli, za božiče in za vozem. Tisto vrhovino od zelja so jedli in kuhali, dokler jim je steklo. Po letu so še koprive parili in je žrli. Trpeli smo, tudi po 24 ur smo bili na tešče. Bilo je mnogo več drevja, veliki hrasti in ceri, da se je po 4 vozove naložilo iz enega debla. Pojdite zdaj! še berač dandenes bolje živi, no takrat najbogateji. Kamor se je človek obrnol, nabral si je lahko breme drv, pa takrat niso toliko netili in žgali. Pa če je kdo hotel voz drvi pripeljati z griž, ni mogel, če niso po štirje možje voz pridržavali. Bile so same grde stezice. Gospod Tominc je velel ceste popravljati«.

(Dalje prihodnjič.)

Zastopniki klubov desnice so imeli 20. t. m. pogovor in sklenoli so, da letos na dnevni red več ne postavijo nobenega prašanja, ki bi napravilo razburjenost mej raznimi strankami ter bi provzročil dolge debate. Tudi so sklenoli povabiti zaupnike desnice gosposke zbornice v pogovor, da se zedinijo, kako bi se težave odpravile.

Čehi so se tudi na Dunaji začeli hvalevredno potezati za svoje pravice. Narodnostni klub je sklenol v javnem ljudskem shodu resolucijo, naj upravni svet tega kluba pri občinskem svetu mesta Dunaja, pri šolskih oblastnijah in upravnih organih na to dela, da se za tiste otroke čeških rodbin, ki niso zmožni nemškega jezika, napravijo *češke ljudske šole* po potrebi v raznih krajih mesta in predmestij, da bo učni jezik v teh šolah češki i da se bodo otroci nemščine učili na podlogi materinskega jezika; enako naj se dela tudi na obrtniških pripravljalnicah.

Judje se krdeloma selijo iz Rusije v vse kraje, celo v Ameriko in Palestino, najbolj pa pritiskajo v Avstrijo, posebno v Galicijo i na Dunaj. Ker je jud tudi človek in moramo ljubiti vse ljudi, zato ne bi prav bilo, ako bi se jim kratila gostoljubnost, a to je treba zahtevati od njih, da bodo pošteno živeli in prijemali se koristnega dela, a ne drli i zapeljavali ljudstva; kdor bi to delal, tak ni vreden gostoljubnosti i naj se mu da popotni list.

Vlada je izdala začasni zakon o uredbi *bosniškega in hrcegovinskega* vojaštva. Vojaška prisega se tako le glasí: »Prisegam pri Bogu vsemogočnemu, da bom zvest cesarju in kralju Fran Josipu i da bom poslušen vsem ukazom svojih višjih, celo v nevarnosti svojega živenja«.

Krivoštjanski vstaši, kolikor se jih je še nahajalo v gorah, prodrli so ponoči od 20. na 21. t. m. iz Ledenic in Ubelj in prihodnjo noč iz Orahovca na črnogorsko zemljo, kder so jim pobrali orožje ter jih poslali v Nikšič.

V Hercegovini mej Nevesinjem in Klenakom je 20. t. m. napala uporniška četa otdelek 11. pešnega polka, a zgubila je 30 mrtvih in ranjenih; izmej vojakov je padel 1 desetnik in ranjeni so bili 3 prostaki.

23. t. m. so zgrabili vojaki pri Hanzimljah v Hrcegovini 100 upornikov, 12 jih usmrtili, druge pa v beg zapodili; en vojak je bil lahko ranjen.

Novačenje v Bosni, Hrcegovini in spodnjej Dalmaciji se zdaj brez upora vrši in skrbelo se je za to, da se vsak upor naglo zaduši, ako bi kde nastal.

Vnanje države.

V Srbiji si dve stranki hudo nasprotujete, vladna Avstriji prijateljska, in Rističeva, ki se nagiblje k Rusiji. Kraljevo popotovanje je imelo namen to stranko uničiti, ali ni se posrečilo, česar je pa vlada sama najbolj kriva, ker je mej kraljevim popotovanjem spravila v Belgradu na oder Sardou-ovo igro »Rabagas«, s tem hotela opozicijo osmešiti, a sama sebi škodovala, ker je provzročila rabuko v gledališči i po ulicah ter duhove zelo razburila.

Srbski kralj se je 21. t. m. vrnol s popotovanja v Belgrad; ljudstvo ga je s Živioklici sprejelo.

Iz Peterburga se poroča, da se je *kronanje ruskega carja* odložilo, ker poročila iz Berolina, Dunaja, Londona in Pariza naznanjajo, da nihilisti vseh dežel delajo velikanske naklepe zoper kneze, zbrane pri kronanji.

Judje krdeloma vro v Galicijo iz Ruskega, kder se vedno hujše proganjajo; v Ukrajni se vasi in sela z večino judovskega prebivalstva požigajo, na tak način ste se popolnoma pokončali mesti Smila, Radomisl in drugi manjši kraji. Tudi v Peterburgu so prišli na sled zaroti zoper jude in spomina vredno je, da tu izhaja najhujši protijudovski list »Luč«, katerega vreduje poljski *jud* Gentz. V Brodi je pribežalo uže nad 10.000 judov in še vedno novi dohajajo; beda mej njimi je nepopisljiva.

Zadnji vtorek se je *železnica skoz Gotthardov prodor* z veliko slovesnostjo odprla. Slavnost je bila v Lucerni na Švicarskem, kamor se je pripeljalo iz Milana in Bazla 600 italijanskih in nemških gostov. Prodor je 14.900 metrov dolg ter je svetovnemu prometu silno važen, ker veže tri dežele: Italijo, Švico in Nemčijo.

Bismarku dela nemški državni zbor veliko preglavico; z vsemi svojimi močmi je delal za *monopol tabaka*, a zdaj je dotična komisija malo da ne z vsemi glasovi ves zakonski načrt zavrgla.

Sedanja francoska republika kaže čedalje bolj isti obraz, kakor ga je imela prva pred 100 leti, — *izpodbijanje katoličanstva* je tam na dnevnem redu. Lani so menihe iz samostanov prognali; letos so uvedli brezverske ljudske šole, t. j. krščanski nauk se v njih ne uči več, in v državi je nastala vsled tega velika razburjenost. Nedavno je sklenola zbornica poslancev, da se zakonci smejo razdruževati, da se vsako krščansko znamenje mora odstraniti iz javnih poslopij, ter da se ne bo več prisegalo *pri Bogu*, ampak pri *»svojej časti«*!! Zdaj pa hočejo pograbiti še premoženje cerkva, kat. ustanov, seminišč, društev i. t. d. — Iz tega se vidi, da *svoboda* zdaj na Francoskem ne vlada.

V Egiptu so se razmere nekoliko zboljšale, kar stoje pred Aleksandrijo angleške in francoske oklopnice in se evropski poslanci prizadevajo razpor poravnati i namestnemu kralju zgubljeno veljavo pridobiti. To poslednje pa je le tedaj mogoče, ako odstopi sedanje ministerstvo, ker se je kralju uprlo ter ga hotelo odstaviti.

DOMAČE STVARI.

Volilni shod bode binkoštno nedeljo po drugej maši v Škednji v Šumanovej dvorani, po popoldanskej božjej službi pa v Rojanu pri g. Pertotu zraven cerkve. Volilci so prošeni, naj se v obilnem številu volilnega shoda vdeležé.

Odbor političnega društva »Edinost«.

Volitve. Mestni magistrat naznanja, da popravljeni imeniki volilcev ležé od 25. t. m. na razgled v mestnej hiši, in drugih javnih prostorih. Od zdaj se ne more v njih nič več spremeniti. Vsak volilec v mestu in okolici dobi svoj legitimacijski listič na dom vsaj 2 dni pred volitvijo onega razreda, v kateri spada. Ako ga kdo ne dobi, naj se zanj oglasi. C. k. namestništva razglas določa volitve tako le: a) četrti razred bo volil 5. junija od 9. ure dopoludne do 2. ure popoludne, in 6. junija od 9. do 11. ure dopoludne; b) tretji razred 9. junija od 9. ure dopoludne do 2. ure popoludne, in 9. junija od 9. do 12. ure dopoludne; c) drugi razred 13. junija od 9. ure dopoludne do 1. ure popoludne, in d) prvi razred 15. junija od 9. ure dopoludne do 1. ure popoludne; e) volitve v vseh okrajih v okolici bodo 18. junija, in sicer v prvih petin okrajih od 9. ure dopoludne do 2. ure popoludne, v šestem, to je proseškem okraji pa bodo od 1. do 6. ure popoludne; volili bode: a) prvi okraj v poslopji ljudske šole pri sv. Jakobu; b) drugi okraj v mestnej ubožnici v Kadinu; c) tretji okraj v občinskem poslopji ljudskega vrta v Kolonji; d) četrti okraj v šolskem poslopji v Rojani; e) peti okraj v šolskem poslopji na Opčinah, in f) šesti okraj v šolskem poslopji na Proseku. Vsak mestni razred voli dvanajst in vsak okoliški okraj enega zastopnika. Naj se vsak volilec vdeleži volitve, da tako pokažemo, da smo zavedni državljani in vredni ustavnih pravic. — Kakor slišimo, uže ste v mestu obé veliki stranki vse svoje kandidate določile. Ali je tako imenovana »patriotična« *Slovane vzela v poštev*? »Vederemo«! Ako ne, treba bo, da se o *složnem* postopanji dogovorimo. — V okolici menda dobro pojde, a kakor vselej, za kandidate gre hudó. Tisti proroki, ki so lani zarad volitve na Opčinah dlake v jajci iskali, zdaj, ko bi trebalo *delati*, čepé v polževej hiši, kakor navadno; potem pa tako radi delajo klepet in ropot.

Politično društvo »Edinost« je te dni, kakor lani ministerstu, poslalo državnemu zboru spomenico in peticijo za uvedenje slovenskega, oziroma hrvatskega jezika v urade in šole povsod na Primorskem, kder živé Slovenci in Hrvatje; pri dež. sodnijah v Trstu, Gorici in Rovinju naj se uvedó dvojne porote, ene za Slovence, oziroma Hrvate, druge za Italijane; v Trstu naj se osnuje vsaj ena ljudska šola za Slovence; naj se v Gorici in Trstu napravijo gimnazije s pararelnimi razredi za Slovence in Italijane, gimnazija v Pazinu pa naj se preuredi v čisto hrvatsko; tržaškej okolici naj se dovoli poseben šolski svet; naj se boljše skrbi za kmetijski poduk v Istri in tržaškej okolici, naj vlada podpira ustanovo denarnih zavodov na Primorskem, naj vlada preskrbi kaj zarad druge železnice in naj ne odpravi proste luke tržaške, dokler ne bodo gotove vse potrebne naprave, ki imajo pospeševati trgovino tržaško. To peticijo je izročil g. Nabergoj predsedništvu državnega zbora. Prav tako je poslala velika *županija Dolina* g. Nabergoju peticijo za uvedenje slov. oziroma hrvatskega jezika v uradih in šolah in kakor se sliši, odposlale so uže, ali te dni odpošlejo enake peticije tudi občine Sežana, Podgrad, Materija itd.

Tržaška razstava. Zadnjič smo poročali o razstavi kmetijskih pridelkov in živine. Obširna programa o tem, ki obsegata natančne določbe, dobivata se pri razstavnem odboru ter pri pododborih in kmetijskih družbah vseh dežel. Javno pa izrekamo svojo nevoljo, da odbor programov ni razglasil tudi v *slovenskem* jeziku. Gospodje z svojo enostranostjo sami *sebi škodujó*. Ali bi se moral naš kmetovalec zarad razstave nemščine ali laščine učiti? — Zoper nevarnost požara so se storile razne naredbe; noč in dan stoji na razstavnih prostorih otdelek gasilcev s potrebnim orodjem, in nekoliko policijskih stražnikov; vhod je občinstvu zabranjen. Mi bi še to svetovali, naj se nastavi vrh poslopij več strelovodov. — Ker so velika poslopja uže postavljena, začeli so zdaj delati še akvarij in razne paviljone. — Ako smemo verovati dunajskej »Deutsch. Zeitg.«, pride svitli *cesar* sam 1. avgusta kotvorjenju razstave. — Gosposka zbornica je v seji 23. t. m. dovolila 100.000 gld. državnega posojila za razstavo. — Vodstvo južne železnice je dovolilo na prošnjo izvrševalnega odbora tržaške razstave onim, ki jo bodo obiskovali, znižano voznino, in sicer pri poštnih in mešanih vlakih 33⅓% do 25 milj daljave za vožnjo v Trst in nazaj, in pri daljavi nad 33⅓ milj 50%, pri daljavi mej 25 in 33⅓ milj se bo računila znižana voznina od 33⅓ do 50% v primeri daljave. Listi s znižano voznino 33⅓% za vožnjo na dom so veljavni 8 dni, s 50% pa 14 dni. Tudi pri brzovlakih se zniža cena za 33⅓% od postaj iz severnih krajev Gradca in Kaniže. Tudi se uvedó za razstavo posebni vlaki po zelo znižanej ceni.

Pogozdovanje Krasa. Poslanska zbornica je v seji 19. t. m. v drugem in tretjem branji sprejela predlogo, po katerej bodo zastran pogozdovanja Krasa sklenene pogodbe pristojbin proste.

Slovenščina in tržaška pošta. Mina Pegarec iz Ricmanj je poslal s poštno nakaznico, glasečo v Ljubljano, 16. t. m., 44 gld. na tržaško borsno pošto: dvakrat so se dotični uradniki protivili vzeti slovensko nakaznico, tretjič je šel na pošto pekovski delalec A. Padar ter ostro tirjal, da jo morajo vzeti, ker so dotični uradniki tudi sè slovenskim denarjem plačani in ima slovenski narod enake pravice ko drugi narodi; in res v tretjič je šlo. Slavni c. k. poštni ured bi si moral oskrbeti tudi nakaznice in dopisnice sè slovenskim tekstom, kajti slovenski jezik je v Trstu in okolici deželni jezik.

Razglas trž. magistrata opomina vse posestnike biš, in to tudi v Rocoli, v Vrdeli, v gornjej in spodnjej Ćarboli, v Kadinu in Škorklji, da morajo v smislu nove postave od febr. 1882. natančno naznaniti najemščino, katero od svojih biš dobivajo.

Vojni parnik »Gargnano« je v sredo popoludne iz Dalmacije pripeljal 4 ranjene in 49 bolnih vojakov, katere je sprejel zdravstveni oddelek veteranov in so bili potem prepeljani v vojaško bolnišnico.

Velika javna tombola je bila v Trstu zadnjo nedeljo v prid otroškej bolnišnici in dekliškemu zavodu. To je bila v pravem pomenu besede občna zabava preprostemu ljudstvu. Napovedano je bilo, da se prične ob 6. uri zvečer v prostranem dvorišči velike vojaške kasarne, a uže ob 4½ je vrelo ljudstvo od vseh strani skupaj tako, da je bilo proti 6. uri gotovo 20.000 ljudi zbranih in krasno je bilo gledati z vzvišenega kraja pisano veselo množico. Ob 5½ je začela muzika 44. pešpolka veselo svirati in potem se je začela igrati tombola. Dobitki so bili: 200 gld. za činkvino 500 gld. za prvo in 300 gld. za drugo tombolo. Ko je bila potegnena trinajsta številka, veselo je poskočil delalec Jožef Marušič, reservnik c. kr. vojne mornarice, oženjen in oče enemu otroku, ker sreča mu je bila mila, zadel je činkvino. Ljudstvo je zaploskalo i po kratkem prenehljaji so se začele zopet številke uleči. Ko je bila vzugnena št. 66, nataknol jo je mož, ki je imel ta posel, narobe, da je kazala 99 i nastal je mej množico homeričen smeh. —

Kako star je slovenski živelj v Trstu?

Če tudi nam stari Plinij jasno pripoveduje, da je bil naš Trst iz početka »karnsko selo«, vendar si naši nasprotniki vedno prizadevajo dokazati, da je »l' origine storica di Trieste *romana* e del pari la sua lingua« (Cavalli, Storia di Trieste pag. 155). Res je, da je bil cesar August Trst kot rimsko kolonijo *vravnal*, spoznavši njegovo trgovinsko važnost za notranje zemlje. S tem »vravnanjem« je Trst pač postal pravo rimsko mesto, ker so tudi prebivalci latinski govoriti začeli, ali *izvor* Trsta vendar nikoli ni bil rimsk.

Ali pustimo oni stari izvor Trsta, ter poglejmo malo dalje v zgodovini. Tržaški povestničarji trde jednoglasno, da so bili Langobardi l. 569 Trst popolnoma zrušili in da so prebivalci pobegnoli nekoliko v Benetke, nekoliko pa v druga istrska mesta (Cavalli o. c. pg. 50 do 52). Vendar zagotavljajo nas, da je bila ljubezen do starih ognjišč tolika v Tržačanih, da so se *nemudoma* po odhodu Langobardov *vsi* zopet povrnoli in svoje mesto z nova pozidali, čeprav ne več tako sijajno, kakor je bilo pred zrušenjem. Iz starih razvalin da se je vzdignolo novo živenje in nova omika, dakako romanska.

Vse to so prazne sanjarije tržaških zgodovinopiscev. O popolnem zrušenju Trsta po Langobardih prava zgodovina nič ne ve. Izvestno je, da je mesto premnogo trpelo ob času ljudskega preseljevanja, da je bilo zelo razpadlo in da so je bili stanovalci morda popolnoma zapustili, ali o jedenkratnem zrušenji nam noben pisatelj ne poroča. Da se je to dogodilo, gotovo ne bi se bili stanovniki povrnoli in na istem mestu nobenega bivališča pozidali, nego drugdje na varnejšem kraji, kakor so to storili drugi v jednakih slučajih. Izvestno je torej, da je po dovršenem preseljevanji narodov ostalo malo od starega rimskega Trsta, še manj pa od njegovih prebivalcev.

Tedaj pa so prišli Slovenci in zavzeli celo tržaško okolico ter jo napolnili z novimi naseljeniki. Prihoda Sloveneev proti koncu VI. stoletja tudi tržaški zgodovinarji ne morejo tajiti. Ali oni stvar tako zavijajo, da so Slovenci v tržaško okolico in Istro le ropat hodili ter so se potem zopet vračali v svojo domovino na *Koroško!* (Gli Slavi invasero la Carsia, saccheggiarono e distrussero i villaggi e le castella dell' Istria montana, *poi se ne tornarano alle loro dimore nella Carinzia.* Questa è la prima volta, che comparvero nelle nostre terre *senza però fermarvisi;* come anche *di passaggio soltanto*, alcuni anni dopo, ritornarono con gli Unni-Avari loro padroni. Cavalli pg. 53). Še le sto let pozneje, (nadaljuje Cavali pg. 63), prikazalo se je zopet nekaj slovenskih rodovin po Krasu, Goriškem in Frijulskem, »in cerca pascoli per le loro mandre, si spinsero inanzi a poco a poco, e calarono nelle valli rimaste deserte per le antecedenti incursioni. In questa maniera vi capitarono *parte* degli Slavi, che popolano oggigiorno la Carsia e le sommità della Venna,*) sopra Trieste«.

Tedaj več od sto let je ostal Kras in tržaška okolica brez ljudstva in še le potem je padlo slovenskim pastirjem na um, da bi se lahko tudi ta zemljišča za pašo porabila! Kedo se ne smeje modrosti tržaških zgodovinarjev? In še potem da so se Slovenci po tržaškej okolici le »parte« naselili in da so drugi naseljenci še le v XV. stoletji zavzeli kraje, kder so sedaj slovenske okoličanske vasi, n. pr. Kontovelj še le 1413 in drugodi celo še le l. 1490 (Cavalli pg. 63). V Trst sam naravno da se ni upal noben Slovenec, da bi ne oskrunil tega praitalijanskega mesta. Tega menenja so tržaški zgodovinarji iz slovanožrtne Kandlerjeve šole.

Zgodovinske listine pa vse drugače pričajo. V listu »Archeografo Triestino« je začel priobčevati *Don Angelo Marsich* »Registro delle pergamene conservate nell' Archivio del Reverendissimo capitolo della Cattedrale di Trieste« (počenši od novembra l. 1877. naprej). V teh izpiskih in zapisnikih tržaškega kapitula se nahaja velik zgodovinski zaklad ne le za mesto Trst, nego sploh za vso tržaško škofijo. Iz njih se spoznava, ne le, kako so bila posestva po tržaškej okolici razdeljena, nego tudi, kdo so bili gospodarji in kake *narodnosti* so bili. Nadalje izvedamo iz onih izpiskov imena in rojstno mesto takratnih tržaških prebivalcev. V srednjem veku namreč še niso bili priimki v navadi, ampak krstnim imenom so pristavljali rojstno mesto dotičnjakov.

Tako izvedamo, da je Trst uže v srednjem veku, kakor še dandanes, dobival večino svojih naseljnikov iz bližnje okolice in zlasti s *Krasa*. Ti imajo včasi prav lepa slovenska imena, ki so se dandanes uže po izgubila. Ti naseljenci, niso bili le obrtniki ali ubogi težaki, nego postali so pravi *meščani* in si kupili svoje hiše ter pridobili različna zemljišča, kakor je to v listinah točno zabilježeno.

V XIII. stoletju nahajamo sicer še malo slovenskih imen mej tržaškimi meščani, ali pomisliti je, da so tudi listine iz XIII. stoletja mnogo redkejše, nego iz nastopivšega XIV. Vendar pa nahajamo tudi uže v XIII. stoletji te le slovenske meščane v Trstu: L. 1224 prikazujeta se nam kot priči *Dominik Sinec* in *Dominik Pentek* pri *štirih* pogodbah, s katerimi je kapitul svoja posestva v najem dajal. L. 1226 je v jednakem slučaji pričal *Bonifacij iz Trebla*. L. 1235 nahajamo v Trstu dve gospi posestnici vrtov: *Vondanco* in *Imico*. L. 1256 so pričali *Dominik Perin*, *Jušt Mulec* in *Čukáj* (?, Zucchai), da je kapitul izročil nekaj zemljišč *Plešku iz Ščedne* (de Selvola), *Ulriku iz Gostije*, *Dominiku Balarju*, *Danjelu Skočibor* in drugim. L. 1260 priča *Martin Slovenec* (Sclabus), da bode kapitulov kmet *Černijurij* (Cernegoryus) *Slovenec* varoval neko kapitulovo hišo pri Sv. Križi. —

Zdaj se prikaže na odru vsemu Trstu znan mož, ki klobase po mestu prodaja, češ, da je zadel tombolo, a ni manjkalo več, nego le — 10 številk. In nastalo je žvižganje in silno krohotanje, da se je daleč razlegalo. Ubogi klobasar, ne dosti, da so ga številke tako bridko goljufale, še zasmehovan je bil! Po potegnenih 49 številkah je bila narejena prva tombola; sreča je zadela 3. kompanijo 44. pešpolka nadvojvoda Albrecht; na oder je stopil v imenu tega polka otdelkni voditelj Stefan Hadnyok iz Sigetvara, po vojaški pozdravil ter tablico komisiji podal mej tem, ko mu je ljudstvo burno ploskalo. Pri izklicanej 56 številki je bila zadeta druga tombola, dobila sta jo Lloydov kurjač Peter Gavradič in trgovski pomočnik Ivan Zorzenon, ki imate dobitek mej sabo deliti. Pri tej igri sreča ni imela zavezanih oči, ker je poiskala tacih, ki so potrebni; naj dobitek veselo uživajo! Po končanej tomboli je zaigrala vojaška banda priljubljeno Čibulkovo popotnico »Viva Trieste« i ljudstvo se je na vse kraje mirno razšlo. Bil je prijeten, krasen dan, pa bil je tudi najlepši red.

V pomoč iz Rusije prognanim judom se je sestavil v Trstu velik odbor, kateri pozivlja meščane, naj donašajo darove. Ker so begunci res v groznej bedi, zato je usmiljenje krščansko delo.

Štipendije za umetnike, kakor vsako leto, razpisane so tudi letos. Nadepolni umetniki v pesništvu, glasbi in kipotvorstu, ki nemajo sredstev za daljno izobraževanje, naj vlože svoje prošnje pri deželnih vladah do 30. junija. V prošnjah je treba dokazati 1. izobraženost in osobne prosilčeve razmere; 2. kako misli prosilec porabiti stipendijo za daljno izobraževanje; 3. prošnji ima prosilec priložiti tudi umetniška svoja dela za presojo.

Zoper požare. Minolo nedeljo se je v poslopji gasilne straže tukaj storil drug poskus z novo prirejeno tekočino, katera dela platno, sukno in drugo robo neizgorljivo. In poskus se je dobro izvršil. To tekočino je sestavil gosp. Polaschek, in ker jo bo prodajal po zelo nizkej ceni, utegne priti v občno rabo.

Brzovlaki mej Dunajem, Trstom, Benetkami in Rimom začno 1. junija po novem vožnjem redu dosti hitreje voziti ter bodo imeli tri razrede in tudi spalnice. Odhajali bodo z Dunaja ob 6. uri 45. min. zvečer in dohajali v Trst ob 8. uri 10. min. zjutraj, v Benetke pa ob 1. uri 30. min. popoludne; iz Benetk se bodo vračali ob 2. uri 18. min. popoludne, iz Trsta ob 8. uri zvečer ter bodo dohajali na Dunaj ob 9. uri 40. min. zjutraj. Vožnja z Dunaja v Trst bo tedaj trajala le 13 ur in 25. min. in v Benetke 18 ur 53 min. iz Benetk na Dunaj pa 19 ur in 14 minut, in iz Trsta na Dunaj 13 ur 40 minut. — Kakor poroča »Slovenski Narod«, dovolilo je vodstvo južne železnice na prošnjo kranjske trgovinske in obrtnijske zbornice, ki jo je napravilo na vlogo g. Fr. Hrena, da bo imel podnevni brzovlak mej Ljubljano in Trstom od 1. junija t. l. zopet vozove III. razreda in da se bo ustavljal tudi v Borovnici.

Gospodarski svět v Istri. Ministerstvo za poljedelstvo je poslalo istrskemu deželnemu odboru postavni načrt, zastran ustanovitve gospodarskega sveta in gospodarskih okrajnih društev v Istri. Postavni načrt je posnet po enakem zakonu, ki je bil lansko leto v tirolskem deželnem zboru sprejet in pride v letošnjem istrskem deželnem zboru v obravnavo. — Čas je, da se za istrskega kmeta kaj stori.

Mladi nadvojvoda Stefan, ki služi pri mornarstvu v Pulji, bival je zadnje dni v Trstu, in si je pridobil, kder se je koli prikazal, z svojo prijljudnostjo občno sočutje.

† **Karol Junker,** glasoviti inženér, ki je sodeloval pri načrtih za Suecev kanal, stavil grad Miramar, nabrežinski vodovod itd. umrl je minolega tedna na Dunaji.

Duhovenske spremembe. Č. g. Marko *Vales*, vikar v Oseku, šel je v začasni pokoj, č. g. Ivan Kolavčič, župnik v Prvačini, pride za župnika v Solkan.

Kratek navod, kako razumno izrejati svileprejke izdal je Janez *Bolle*, vodja c. k. poskuševališča za svilarstvo in vinarstvo v Gorici. Nekoliko teh knjižic se razdeli mej učitelje.

Kranjska deželna deputacija je bila 22. t. m. pri cesarji. Cesar je zagotovil, da se osobno vdeleži svečanosti v spomin šeststoletnega združenja kranjske dežele z habsburškimi deželami ter je prepustil deputaciji, naj se glede dobe, kdaj se ima obhajati svečanost, dogovori z vlado. Cesar je tudi dovolil, da se v spomin šeststoletnice sezida deželni muzej in imenuje Rudolfinum.

Slovenski profesorji. Ker sovražniki našemu narodu vedno očitajo, da za srednje šole nema sposobnih učiteljev, dokazuje dunajski dopisnik v »Sl. Nar.« z *imeni*, da živi 140 slovenskih profesorjev; samo da so ubogi sinovi Slovenije po vsem cesarstvu razpršeni, ker je naučni minister dozdaj v našej domovini — *Nemce* nastavljal!

Anton Alojzij Wolf, knezoškof ljubljanski, v spomin stoletnice njegovega rojstva 1882, tako se imenuje knjiga, katero je spisal in založil g. Ivan Lavrenčič, ki v prav lepem jeziku in živo riše življenje preblagega vladike, velicega mecena slovenskega naroda, potem zgodovino Alojzijevišča, našega slovarja in rajncega veledušno oporoko. To lepo delo prav gorko priporočamo vsem Slovencem toliko bolj, ker je čisti dohodek namenjen za spomenik dr. Bleiweisa Trsteniškega in za »Narodni dom.« Lično natisnena knjiga velja 45 kr. in se dobiva pri g. založniku v ljubljanskem semenišči, pa tudi v tiskarnici Blaznikovih dedičev, kder je bila natisnena.

Odbor za dr. Bleiweisov spomenik pošlje po vseh slovenskih mestih pole, na katerih se bo lo podpisovali doneski ali jedenkrat za vselej, ali z vplačilom v obrokih do dveletne dobe.

Slovenska Matica bo imela 14. junija redni glavni zbor.

Ljubljanski »Sokol«. Ker se je g. Fr. Ravnikar starostovanju odpovedal, izvoljen je bil na njegovo mesto g. dr. Ivan Tavčar; g. Ravnikarju se je v glavnem zboru izrekla zahvala za večletno izvrstno starostovanje.

Imenovanje. Cirkniškim dekanom je imenovan čest. g. Janez *Porenta*, prvi stolni kaplan v Ljubljani.

Vipavska kmetijska podružnica je 19. t. m. v glavnem svojem zboru odločila za »Narodni dom« 100 gld. in za spomenik dr. Janeza Bleiweisa pl. Trsteniškega 25 gld.

Vrhniška čitalnica napravi na praznik sv. Trojice veliko narodno veselico v korist »Narodnemu domu«. Ta dan bo pri podružnici »sv. Trojice« nad Vrhniko velik cerkveni shod, zato se tudi veselice gotovo vdeleži ogromno število ljudstva.

Dvajsetletnica zagrebškega društva »Kolo« se bo o binkoštih tako svečano obhajala, da doslej v Zagrebu take svečanosti še ni bilo. Mesto Zagreb je dovolilo 500 gld. za troške; delajo se velikanske priprave, stavi se posebna dvorana, v katerej bo prostora za več tisoč ljudi, pevski oder, na katerem bo pelo 500 pevcev, dolg je 25 metrov in širok 7 metrov. Vsa hrvatsko-slavonska in tudi mnogo slovenskih društev udeleži se te krasne svečanosti. — Tržaška narodna društva bosta zastopala pri tej slavnosti dva gospoda, ki odrineta jutri v Zagreb.

Preširnove pesmi so prišle v Pragi v češkem prevodu na svitlo. Preložil jih je Josip *Penížek*, ki se marljivo peča z slovenskim slovstvom, in prevod se jako hvali. Cena jim je 70 kr. in se dobivajo v knjigarni dr. Gregra in F. Dattla v Pragi.

Iz Chicaga v Ameriki je dobil »Slovenski Narod« v 6. dan t. m. na pošto dano in 23. t. m. v Ljubljano dospelo dopisnico s temi le besedami: Tu bivajoči Slovenci kličemo svojemu zmagujočemu narodu najsrčneji »Živio«! Tako naprej! zbirajte in volite vedno može, kakor: Zarnik, Moše, Grasselli, Horak, Kušar, Hribar itd., da s tem potrdite in kažete nasprotnikom, da: hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenca ne gane. Na zdravje! — Slovenci države Illinois.

Banka „Slavija“. Iz ravnokar nam priposlanega letnega poročila banke »Slavije« posnemamo te le številke: v letu 1881 znašali so skupni dohodki zavarovalnin in obresti 1,789.159 gld. 54 kr., skupni znesek škod pa 865,712 gld. 11 kr. Rezervni fondi znašali so dne 31. decembra 1881 5,303,547 gld. 65 kr., efektivno premoženje bankino pa 4,912,082 gld. 22 kr., torej za 478.705 gld. več, nego koncem leta 1880.

To premoženje bilo je vloženo tako-le:

2,351.623	gld.	18	kr.	v vrednostnih papirjih,
276.374	»	12	»	» posojilnicah,
1663.221	»	49	»	» posojilih na zemljišča,
174.144	»	11	»	» posojilih na vlastne police,
758.279	»	65	»	» posojilih na osobni kredit uradnikom i penzijonistom.
3.300	»	—	»	» posojilih na menjice,
5.20.518	»	07	»	» vrednosti vlastnih hiš, ostalo pa je bilo v gotovini v blagajnicah.

Terjati je imela banka pri členih za neplačano zavarovalnino 322.637 gld. 02 kr., pri zastopnikih pa 305.331 gld. 99 kr., a kako je previdna gledé svojih terjatev, dokazuje to, da imajo glavni in okrajni zastopniki pri njej deponiranih kavcij v gotovini 106.929 gld. 40 kr. Glavna blagajnica prejela je leta 1881. 145.310 poštnih nakaznic za 1,398,549 gld. 09 kr. torej povprečno vsak dan 400 nakaznic. Ako omenimo konečno še, da je banka v 12 letih svojega obstanka plačala za škode 6,326.305 gld. 77 kr., posneli smo v kratkem vse važnejše številke iz omenjenega letnega poročila in veseli nas, da moremo konštatirati *od leta do leta večí in sijajniši napredek tega velicega slovanskega denarnega zavoda, ki naj bode slovenskemu občinstvu najtoplejše priporočen.*

Tržaškim rodoljubom! »Edinost« si je zadnji čas pridobila v mestu toliko prijateljev, da se v trafikah vselej mnogo iztiskov proda. Rojaki! širite in priporočajte naš list čedalje bolj. Vzlasti pa ga tirjajte v vseh *kavanah in gostilnicah*, kder se shajate.

Popravek. V zadnjej številki v članku, »Egipt« na prvej strani v prvem predalu, devetej vrsti od spodaj naj se bere: to je bilo od 17. do 12. stoletja, ne pa od 11. do 12. stoletja.

Poziv

slovenskim učiteljem in učiteljskim pripravnikom.

Ker se utegne v bodočih letih v učiteljišča slovenski učni jezik za večino predmetov uvesti, ker bode torej učiteljskim pripravnikom zlasti paziti na to, da se v slovenskem jeziku temeljito izobrazijo, in ker se vsled tega važnost materinščine tudi v ljudskej šoli poviša, zato je treba skrbeti, da bode učiteljskim pripravnikom in učiteljem mogoče, temeljito izobraziti in pripraviti se za praktično poučevanje v šoli. V to svrho bi pa potrebovali poleg druzih slovenskih knjig še **»Praktične metodike«** v slovenskem jeziku.

Tako knjigo, t. j. *navod za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole* sestaviti, odločil sem se jaz. Predno pa se za trdno težavnega dela lotim, zlasti pa, predno se odločim, knjigo v tisk dati, imeti moram uže naprej nekoliko zagotovila, da se speča uže začetkoma toliko iztiskov, da se velike izgube bati ne bo. Zato si dovoljujem vabiti najprvo naročnikov za to slovensko *»Praktično metodiko«*, ki utegne obsegati kacih 150 strani v osmerki in stati 80 kr. Čim več naročnikov se oglasi, tem večja bode knjiga.

Ker so gg. učitelji, nekateri duhovniki in učiteljski kandidatje radi segli po mojej lani izdanej knjigi »Prvi pouk«, nadejam se, da me bodo tudi pri tem podjetji podpirali.

Tiste gospode pa, ki so nameravali naročiti se na »Pedagogični letnik«, katerega bodemo radi prepičlega števila naročnikov opustili, dovolim si opozoriti na to novo knjigo.

V Krškem 15. maja 1882.

Iv. Lapajne,
šolski ravnatelj.

Razne vesti.

Časnika »Balkan-Presse« smo dobili prvih šest listov. Moto ima »der Wahrheit eine Gasse« ter pravi, da je to ves njegov program. Uredovan je dobro, zato ga priporočamo onim, ki znajo nemški; velja 10 gld. za vse leto, 5 gld. za polu leta.

Trojna svečanost. Rusi bodo obhajali letos tisočletnico zidanja mesta Kijeva, tristoletnico pridobitve Sibirije in stoletnico osvojitve krimskega poluotoka.

Velik požar. 12. t. m. je v Berolinu pogorela higieniška razstava, katera se je imela dva dni pozneje otpreti. Škoda je neprecenljiva; ljudje so se otelí. Ta požar je popolnoma vpepeli tudi avstrijski oddelek.

V Lucerni v Švici se je 23. t. m. slovesno praznovalo otvorjenje prodora *Sv. Gothard*, kateri veže s železnico Italijo, Švico in Nemčijo. Slavnosti se je udeleževalo sila odličnih gostov iz treh držav. Prvi vlak je potreboval skoz glavni prodor 19½ minut. — *Zgodovina* tega prodora je ta-le: Delalo ga je posebno društvo s podporo omenjenih držav, in začelo je delati leta 1871. Potrebovalo se je 227 milijonov frankov denarja (113½ milj. gold.). Delalcev je kopalo 2347, mej katerimi jih je 177 umrlo ali se pobilo, 632 bilo ranjenih. Dinamita se je porabilo 1 milijon kilogramov. — Vsa S. Gothardova železnica ima 62 prodorov, 34 mostov, 10 viaduktov. Veliki prodor je 14.900 metrov dolg, razsvitljen z električno lučjo, in navadni vlak se bo skoz njega vozil 26 minut. Vsi prodori skupaj so 41.423 metrov dolgi. — To je gotovo velikansko podjetje, ki za vse čase ostane spomenik *človeštvu sedanjega veka*. Iz Milana v Lucerno znaša zdaj vožnjina 26 frankov ali lir. Temu podjetju je dala Nemčija 30 milijonov frankov podpore, Švicarska 28, in Italija 55 milijonov; druge troške so pokrile razne železnice in izdane delnice. Nemčija bo imela iz tega podjetja največ dobička, a dala je v primeri z Švico in Italijo beraško podporo. — Tržaškej trgovini je ta prodor v občutljivo škodo.

Za juriste. Kmetovalec v L. je dál v najem svoja zemljišča s pogodbo, da bo davke sam plačeval. Lansko leto je pridelke na teh zemljiščih toča pobila. Kmetovalec je vsled tega prosil, naj se mu zemljiški davek odpiše in se mu je en del davka res odpisal in povrnol ter je ta davek za se obdržal. Zdaj se praša: kdo ima pravico do povrnenega davka, kmetovalec, ali najemnik?

L. 1273 prevzame od kapitula posestvo v vasi Bajer nek *Lopec Slovenec*. L. 1297 kupi *Mirica*, žena *Ricegoja* (Vrizegoi), ki je bil nekdaj doma v Bazovici (Bisuiza), hišo v *Riborgu*, katera je mejila na posestvo *Jušta iz Zaloke*. Priča sta bila mej drugimi tudi *Bistro* mož *Svetkin* (Sfetcha) in *Jušt nekdaj iz Vrhovljan*. — Tu imamo cele slovenske rodovine, ki so brez dvojbe v Trstu stanovale in tam svoje hiše in vrte imele. To pač niso bili *pastirji*, kakor misli Cavalli o vseh Slovencih tržaške okolice.

Veliko večje število slovenskih naseljencev v Trstu pa nahajamo v drugej polovici XIV. stoletja. Tu nahajamo 1362—1364 *Jušta Papeža* kot kanonika in potem kot školasta do l. 1368. Prav takrat je bil stolni kaplan *Jurij*, sin *Permana iz Tomaja*. V letih 1363—1368 je živel v Trstu (»domiciliato in Trieste«) *Sebojna Mervec*. Kot pričo nahajamo l. 1363 *Frančiška Hvala* in kot kanonika *Nikolaja Hvala* 1364—1368. L. 1364—1365 je bil *Tomaž Stojan* celo vicedom v Trstu. L. 1365 so pričali v Trstu: *Štefan iz Brišča, Jarnej* (Giarnei) iz *Škrbine* in *Matevž* iz *Dutovelj*. V mestu so stanovali in imeli svoje hiše takrat: *Matija* iz *Vipave, Jurko* pokojnega *Prostigoja, Cejno* (Çeyno) pokojnega *Ivana Belca*, ki je bil l. 1309 kapitulu zapustil; potem *Jušt Blagosić, Jušt Bric*, ter *Hozman* in *Kancijan iz Sežane*. L. 1366 so bili »cittadini et abitanti in Trieste«: *Jurij Sosić, Večislav Kostelec, Jakob* iz *Sčedne, Nikolaj iz Gabrovice* in *Auguštin Kosec*; dalje: *Matevž Papež, Matevž iz Gabrovice, Martin iz Sežane* in uže gori omenjeni Tomaž Stojan. Istega leta so pričali: *Hartvik iz Trebečanov, Nedelo* sin pokojnega *Stojana* in *Štefan Sobec*. Duhovnik in pozneje kanonik v Trstu je bil 1366—74 *Don Martin* iz *Renč*. L. 1367 nahajamo kot meščane in priče: *Tomaž Prevec, Julijan Konjic, Ivan Botec*, in *Nikolaj* iz *Brenke*; l. 1368 pa: *Jušt Sobec, Jarnej Botec* in gospod *Vorico* iz *Podgradja*. Takrat sta bila kanonika v Trstu: *Julijan Konjeć* (1376—81) in *Jurij Nabijavec* (1370—81). L. 1370 se omenja v Trstu *Nedelo* sin Marina iz *Sežane* in *Nedelica*, vdova Jakoba iz Tržiča. L. 1371 beremo o *Tomažu* sinu pokojnega *Prevca* mlinarja, »civi et habitatori Tergesti«. L. 1372 so stanovali v Trstu: *Rudolf Rebek, Dominik Prevec* in Don Ferdinando *Maiera*. L. 1373—1388 je bil hišni posestnik v Trstu gospod *Odolrik Prebiša*. L. 1377 je pričal *Nikola Barba* iz *Sežane*, l. 1378 pa *Martin Papež*. — L. 1379—1389 je živela v Trstu *gospa Margarita*, vdova *Martina Prosinca*. L. 1381 sta pričala *Peruša* s *Proseka* in *Jakob Braj* iz *Gabrovice*. L. 1386 se imenuje »gospod *Odorico de Prosinez*, cives Tergestinus«. 1379—1394 je bil »gospod« *Nikolaj Lisica* »notar« v Trstu. — L. 1387 so pričali: *Kancijan* iz *Sežane, Lenard* iz *Bazovice, Matevž* iz *Saleža, Ivan* iz *Volčjigrada*, »domiciliati in Trieste«. — L. 1388 je »stanoval« v Trstu »der Christoforo Bratcho *(Bratko)* de Brato«. — Istega leta je bil dijakon v Trstu *Peter* sin Ivana iz *Doruberga*. L. 1389 je pričal *Lenard* iz *Komna* (Comin). L. 1390 napravi v Trstu oporoko gospa *Mihela*, vdova *Šorbana* iz *Vipave* ter zapušča volila tem le osobam: *Madaleni* hčeri Lovrenca s *Proseka, Jurju* iz *Samatorice, Leonu* Mihelovemu *Stojanu, Katarini* ženi Simona iz *Prebačine* in *Petru Černe* (? Cergna). Priče so bile: *Mihel* iz *Utovelj, Ivan* iz *Dornberga, Martin* od *Sv. Križa, Nikola* iz *Samotorice* in *Marin* iz *Trnovice*. — L. 1390 je pričal *Lenard Senica*, l. 1392 pa *Marini* iz *Škrbine, Anton* od Sv. *Kancijana* in *Ivan Sobec*. — L. 1392 se omenja *Krištof*, sin gospoda Ivana *Mrevlje* iz Trsta. Istega leta je bila hišna posestnica v Trstu *Nikolina*, žena *Andreja* iz *Senožeč*. — L. 1394 je bila zemljiška posestnica gospa *Peruša* (Piruzia), žena gosp. Donusdei de Agolantibus. — L. 1398 je bil v Trstu hišni najemnik: *Mihel* iz *Dutovelj*, kanonik: *Silvester Rusec* in priča: *Hocman* iz *Sežane*. L. 1399 sta najela hišo v Riborgu *Rupert* iz *Metlike* in njegova žena Prgulja (Pergulla). Istega leta so stanovali v Trstu: *Lenard* iz *Gabrovice, Anton* iz *Brišče* in Franc *Bandela*. Notar pa je bil *Andrej* sin pokojnega gospoda *Martina Ravica*.

Zdi se mi, da sem navel več nego zadosti prič za svojo trditev, da so Slovenci dali lepo število tržaških meščanov. Ako pomislimo, da je imel Trst koncem XVI. stoletja le blizu 3000 duš, tedaj pač lahko sklenemo, da je vsaj tretjina teh prebivalcev bila slovenske krvi. In naravno, takrat je Trst umel, da mu brez občevanja sè slovenskimi deželami ni obstanka. Zato je stal *z* njimi v neprestanej zvezi in rad sprejemal mej število svojih meščanov vsakega, ki je želel to število pomnožiti.

S. R.

Koliko raznih vrst rib živi v morji? Rimski natoroznanec Plinij jih je poznal 94 vrst, švedski natoroznanec Linne, ki je živel v 18. stoletji, 478, dandanes pa je znanih uže okoli 13.000!

Dežnike so imeli uže starodavni narodi, na Kitajskem so bili od nekdaj sploh v rabi, v Evropi pa do srede osemnajstega stoletja popolnoma neznani. Bogat Anglež John Hanway, ki je prinesel dežnik s Kitajskega, razpel ga je leta 1746 prvi na londonskih ulicah, a ljudje so ga zasmehovali ter vanj lučali jajčne lupine, gnjila jabelka i druge take reči, ali on se ni dal preplašiti. Ko so ljudje videli, da ima pod dežnikom suh klobuk in suho obleko, začeli so si dajati za drag denar primerke tega dežnika. V letu 1750 so prišli dežniki v Pariz i druga velika mesta.

Nov otok. Mej Krpo in Hrpkom se je nov otok iz morja vzdignol.

Brzojavljanje na planem morji. Nek francoski inženir je sprožil misel zastran brzojavljanja z ladijami na planem morji. V ta namen bi se lahko porabili podmorski kabli, na katere bi se pritrdili navpični kabli i navezali na železne vrh morja plavajoče sode. Ti navpični kabli bi se napravili v tacih daljavah mej sabo, da bi vsaka ladija vsak dan vsaj enega srečala, zaznamovali bi se z številkami, in po noči na kak način razsvetili sodi. Tako bi lahko vsaka ladija s planega morja brzojavila na suho zemljo i nasprotno; s tem bi se mnogo nesreč odvrnolo. Tako n. pr. poroči ladija pri sodu št. 42, da je v nevarnosti, da vodo zajema itd. Drugej ladiji, ki je isti dan srečala sod 40 ali 41, naznani to glavna postaja, da pripluje prvej na pomoč. Nemogoče to ni, a težave i troški bi veliki bili.

Največja oklopna ladija se je zadnjič spustila v morje na plembroškej ladjestavnici na Angleškem. Narejena je iz jekla in meri po dolgosti 325, in po širokosti 63 čevljev. Nosila bo lahko 9150 ton in imela štiri po 42 ton teške topove.

Z balonom z Angleškega na Francosko je prišel nedavno polkovnik Burnaby ter spustil se na zemljo blizu mesta Boulogne.

Bogataši v Ameriki. Najbogatejši ljudje so v Ameriki. M. V. H. Vanderbilt ima od 200 do 300 milijonov dolarjev (dolar ima 2 gld. 50 kr.) Gould, vlastnik brzojavnih kablov, 500 milijonov; Mackey, vlastnik rudnikov 250 milijonov; Crocker tudi 250 milijonov; M. D. O. Mills 100 milijonov; Fair 150 milijonov; Stauford 200 milijonov, i še mnogo drugih je, ki so silno bogati. Za take, ki imajo 5 do 10 milijonov, nobeden se več ne méni.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Postava od dne 20. marcija 1882.

veljavna za državno neposredno mesto Trst,

o varstvu poljskega blaga.

(Dalje.)

§ 11. Pobirkovati po vrtih, sadovnjakih; vinogradih ali po njivah in travnikih je le s privolitvijo dotičnega gospodarja dopuščeno, po noči pa brez izjemka prepovedano.

II. O kaznih zastran poljskih pregreškov.

§ 12. Poljski pregreški se kaznujejo z globo od 1 do 40 gld. ali z zaporom od 6 ur do 8 dni.

Ta določba pa ima izjemke v teh le dveh §§ 13 in 14.

§ 13. Prestopek v §§ 4—10 omenjenih ukazov in prepovedi, katerih namen je obvarovati poljsko blago poškodeb po živini, zapade globi praviloma po tej meri:

od govedi, konja, mezga, osla ali koze po 1 gld. — kr.
od prasca po 30 kr.
od ovce po 20 kr.
od purana, race, in gosi po 10 kr.
od druge kuretine po 5 kr.

Dvakrat toliko globe se ima odmeriti, ako se živina nalašč zastran paše žene na tuja tla, ali če se je pregrešek storil po noči.

Dvojna globa se tudi odloči, kedar se je pregrešek storil na obdelanih njivah, vrtih, vinogradih, na mokrih ali vgreznih travnikih ali na takih zemljiščih, gledé katerih ograje, prepovedne table ali drugačna v tistem kraju navadna svarila kažejo, da so zaprta.

Prestopek v § 3 pod a in b zapade, če ga je kedo storil s tem, da je brez pravice hodil ali ležal, globi 50 kr za vsacega človeka; če je pa brez pravice jezdil ali vozil, globi po goldinarji od jezdnega ali vprežnega živinčeta; v § 3 pod f omenjena poškodba dreves na deblu, ali koristnega grmovja na steblih zapade globi dveh goldinarjev od vsacega drevesa ali grma; če je kdo smukal listje ali pa odlomil ali kako drugače poškodil veje, mladike, cvetje ali sadje, zapade globi jednega goldinarja za vsako drevo ali vsak grm; tako tudi globi jednega goldinarja za vsak podporni kol, ki ga je izdrl.

Pri razmerah vrednih posebnega ozira, sme ne vsaka globa zase tudi znižati, vendar nikoli ne pod polovico po tej postavi odmerjenega zneska.

Nikdar pa ne smejo vsi posamezni zneski globe presegati za isti pregrešek skupnega zneska 40 goldinarjev.

§ 14. Ako prestopijo to postavo oltroci, posli ali pastirji, zapadejo globi do 10 gld. tudi roditelji ali postavni zastopniki otrok, ali dotični gospodarji, kedar se more pregrešek tudi tem osebam zaradi opuščene dolžne skrbi v krivico šteti, in to brez razločka, ali so bili kaznovani ali ne tisti, ki so pregrešek storili.

Ne sme se pa odmeriti večja globa od tiste, ki je v tej postavi določena za pregrešek sam.

Omenjene osebe so dolžne vrh tega odškodbo v zmislu § 1315 obč. drž. zakonika povrnoti.

§ 15. Kdor je poljskega pregreška kriv, ima ne gledé na zasluženo kazen vselej storjeno škodo povrnoti.

Pri poljskih pregreških storjenih od več oseb skupaj je za škodo vsaka odgovorna v zmislu §§ 1302 obč. drž. zakonika.

III. O osebah, katerim je izročeno poljsko varstvo.

§ 16. Za varstvo poljskega blaga so poklicani poljski čuvaji, občinske straže, gozdni čuvaji, občinski cestarji, javne straže, in c. kr. žendarmarija.

§. 17. Poljski čuvaj je dolžan, kedar opravlja svojo službo, nositi službeno znamenje, in ima pravico, v službi nositi kratko sabljo, katero pa sme rabiti le v sili pravične brambe.

§. 18. Kar se tiče uradne lastnosti zapriseženega čuvaja in posebno verjetnosti njegovega spričevanja in tudi njegove oblasti, prijemati in zasledovati take ljudi, katere zasači v pregrešku zoper varnost poljskega blaga, ali kateri so tacega pregreška očitno sumljivi, potem kar se tiče njegove pravice, odvzemati take stvari, ki prihajajo od kazni vrednega dejanja, ali s katerimi se je imelo to dejanje zvršiti, naposled, kar se tiče njegove dolžnosti; vse te stvari in tudi prijete ljudi izročevati pristojni oblastniji; — veljajo določila postave od 16. junija 1872 (drž. zak. št. 84).

§. 19. Kedar je zemljišče poškodovala živina, ima poljski čuvaj brez poškodovanca sam zarubiti zanj toliko živinčet, kolikor jih je dovolj, da se škoda povrne (§ 1321 obč. drž. zak.), če ni tega uže storil poškodovanec sam.

§. 20. Poljski čuvaji imajo dolžnost, da vsak poljski pregrešek, katerega zapazijo, nemudoma naznanijo dotičnemu županu ali pa, kder ni župana, poglavarju okraja. Župan ima pa nemudoma dati naznanje o pregrešku svojemu predniku (poglavarju okraja ali magistratu).

§ 21. Ob enem imajo čuvaji po namenu §§ 5 in 6 postave 16. junija 1872 (derž. zak. št. 84) zaradi poljskega pregreška odvzete stvari in orodje, kakor tudi zarubljeno živino precej županu izročiti, župan izroči vse poglavarju okraja, ako je poslednji v tistem kraju.

(Konec prihodnjič.)

Promet v tržaških skladiščih meseca aprila. Blaga je bilo v skladiščih 31. marcija 7,851.311 kilogr., uvozilo se ga je meseca aprila 2,266,077, skupaj 10.117,388 kilogr.; izvozilo se ga je 2,359.926, tedaj ga je ostalo 30. aprila 7,757.462 kilogr. katero je bilo zavarovano za 4,299.000 gld.

Tržaška trgovina v letu 1881. Uvozilo in izvozilo se je blaga v vrednosti 523.270.144 gld. proti 459,200.766 gld. v letu 1880. Uvozilo se ga je v vrednosti 283.131.203 gld. proti 246.999.621 v letu 1880, izvozilo 240.138,941 proti 212.202.145 gld. Po suhem se ga je uvozilo lansko leto v vrednosti 125.957.474, in izvozilo 105.808.473; po morji uvozilo 157.171.729 in izvozilo za 134.330.468 gld. — Blaga se je v letu 1881. uvozilo 6.844,928 kvintalov, v letu 1880 pa 6.974813 kvintalov. Izvozilo se ga je v letu 1881: 3.102.213 in v letu 1880: 2.910.198 kvintalov. — Po vrednosti so se vdeležile posamezne države tako le: pri uvožnji: Avstro-ogersko z 94.883.256 gld., Angleško z 26.698.879, Italija z 17.112.823, Švedsko in Norveško z 4.510,855, Nemčija z 3.841,846, Grško z 3.228.891, Belgija z 800.087, severna Amerika z 712.559, Dansko z 710,269, Rusija z 426.919, Turčija z 337.379 gld. itd.

Južna železnica je imela v letu 1881 v avstrijsko-ogerskih deželah 20.727.932 gld. dohodkov, in če se vštejejo oni na Italijanskem, 32.555,886 gld. Po odbitih vseh troških je ostalo 2.023.811 gld. prebitka.

Lesovine se je iz Avstrije minolega leta v Egipt izvozilo 5,813.950 komadov, mej temi 2,364.989 iz Trsta.

Izvožnja z Češkega v severno Ameriko. V prvih treh mesecih letošnjega leta se je izvozilo z Češkega v zjedinjene severne amerikanske države blaga v vrednosti 513.575 dolarjev, proti 363.964 v enakej dobi lanskega leta, in sicer blaga iz stekla za 371.073 dolarjev, suknenega in volnenega blaga za 33.143 dolarjev, gumbov za 28.999 dolarjev, porcelana za 17.881 dolarjev itd. Vsa izvožnja iz Avstro-ogrske je znašala 2,139.006 dolarjev, proti 1,523.733 dolarjev v istej dobi lanskega leta.

Poštne nakaznice v Turčijo in Egipt. Od 1. maja počenši c. k. poštni uradi prejemajo poštne nakaznice do 200 gld. za Carigrad, Solun, Smirno, Berut in Aleksandrijo.

Letina kaže do zdaj sploh dobro. Ozimina se skoraj povsod lepo in krepko razvija, rž je po nekaterih krajih po slani trpela, vendar je pričakovati dobre srednje žetve. Ječmen je suša hudo pritisnola, sadju pa je slana zelo škodovala. V Dalmaciji in Istri je burja oliki in trti veliko škodovala.

Pšenice se je v letu 1881 naželo po vsej zemlji okoli 722 milijonov hektolitrov. Peti del te ogromne množine so pridelale severno-amerikanske zjedinjene države, namreč 145 milijonov hektolitrov, Ruska 116.

Ocet ali jesih je obče znano domače zdravilo. in rabi se posebno pri glavoboli in v medlevici. Dobro je, če se onemoglo telo večkrat tudi na *hrbtišču* z octom pomoči, to ga krepi in oživlja. Octova voda pa je tudi izvrsten pomoček, da se odpravijo iz ust in nosa vsi *gnjijoči* organizmi; v to svrho se rabi 2—3 krat na dan. Francoski zdravniki poročajo nadalje, da je zmes iz 1 litra ječmenove juhe, 100 gramov navadnega octa in 120 gramov medú (strdi) najboljše zdravilo zoper *legar* (tifus). Bolnik naj si v začetku po 2 krat na dan grlo in usta dobro izpere, potem naj gobico v zmesi namoči in tekočine, kolikor moč, v nos potegne. S tem ravnanjem se legar odpravi, ali vsaj njega moč in nevarnost odstrani.(?)

Umivanje kavinih zrn. Naše gospodinje si niti ne domišljajo, koliko nesnage je na kavinih zrnih, ki so bila, preduo smo jih dobili v Evropo, v umazanih rokah Indijanov, ali zamurcev. Kava je dosti okusnejša in močnejša, ako se zrna poprej dobro sčistijo in enkrat ali dvakrat v mlačnej (pa ne v vročej) vodi *umijejo*, ter potem na snažnem prtu ali papirju posušé. Pri tem ravnanju se tudi opazi, če je bila kava *barvana*, ker voda postane zelena. Barva je zdravju škodljiva. Pa naj se vselej le toliko kave umije, kolikor se je namerjava žgati, sicer bi utegnola plesneti.

Česnik ali česenj (allium sativum) nema sicer prijetnega duha, pa je obče znano *zdravilo*. Rabi se 1. zoper *gliste* (črve); skuha se ga namreč v mleku, in to se 3—4 dni pije na tešče, otrok polu kupice, odrasli človek polno kupico. 2. Zoper *kužne bolezni*; ako se v nevarnosti človek z njim maže, ali ga vsaj seboj nosi. 3. Zoper bolest *želodca* pri onih, ki slabo prebavljajo. V ta namen se dober kos kruha z surovim maslom namaže, in nanj se potrosi drobno narezanega česna; vsako jutro se tega sne skoz 3—4 tedne, in želodec je popravljen. 4. Zoper *zobo-* in *uhobol*. V bolni votli zob se ga vtakne košček, in bolečina preneha. V bolno uho pa se porine samo česnjeva kožica, in uho se s koščičem volne zapaži. Uspeh je izvrsten.

Po »G. P.

Izvrstna hrana perjadi (perutnini) so *črvi*, katerih si vsaka gospodinja lahko obilno priredi. Naj si izkoplje na suhem senčnatem mestu jamo, in na dno položi vrsto slame. Na njo naj ulije živinske krvi. Potem na vrh te položi drugo, tretjo vrsto slame, in vsako naj s krvjo polije. Kader je jama polna, pokrije se z deskami, da vanjo voda ne teče. Čez nekoliko dni se pokrivalo vzdigne, in v jami se nahaja polno belih črvov, katere perjad hlastno je. Mesto slame sme se rabiti tudi presni konjski gnoj in zemlja.

»G. P.«

Nepremočljivo usnje. Izvrsten pomoček, da se usnje za čevlje nepremočljivo mehko in trpežno napravi, je *ricinovo olje*, Pri *novih* čevljih naj se podplati vselej večkrat s kuhanim lanenim, oglavki pa z ricinovim toplim oljem poribajo. Taki podplati za polovico dalj trpé. Oboje olje se v vsakej drogeriji prav dober kup dobiva.

Listnica uredništva. G. F. Kr. *Tomenje*: Vašega poziva ne priobčimo, ker ne bi imel nobenega uspeha. Le mej saboj in po okolici pridno nabirajte, pa počasi uže popravite cerkev sv. Vrbana, vinskega patrona. Resnicoljub: K malu v podlistku.

Dražbe.

V Tinjanu zemljišča Antona Bursich, cenjena 1495 gold. 15. junija in 13. julija. — V Trstu posestvo Janeza Ilovar v Kolonji, cenjeno 4421 gold. 5. junija in 7. julija. — V Sežani posestvo Josipa Ukmar in Katarine Senabor v Avberju cenjeno 3845 gold. 26. maja, 26. junija in 26 julija. — V Gorici zemljišča in hiša Mateja Čubej, Marije Hvalig in Frančiška Strukl v Kronbergu, cenjeno 1883 gold. 19. maja, 19 junija in 20. julija. — V Pazinu posestvo Jurija Vretenor v Lindaru, cenjeno 742 gold. 1. junija, 1. julija in 7. avgusta. — V Tržiču 2 hiši in zemljišče Janeza in Marije Dusatti, cenjeno 725 gold. 22. maja, 22. junija in 22 julija. — V Sežani posestvo Janeza Gec-a v Avberju, cenjene 500 gold. 25. maja, 27. junija in 25. julija. — V Trstu posestvo Ane Stoka v Kontovelju cenjeno 994 gold. 20. maja, 20. junija in 20. julija. — V Trstu tretji del posestva št. 31. v Čarboli, cenjen 471 gold. 26. maja in 30. junija. — V Sežani zemljišče Katarine Erjatovec v Barki, cenjeno 452 gold. 30. maja, 30. junija, in 31. julija. V Pazinu zemljišča Antona Jacacich-Medig v Pičnu, cenjena 240 gold 31. maja, 30. junija in 3. avgusta. — V Buzetu hiša in posestvo Janeza in Antonije Flego Deottin pri sv. Ivanu, cenjeno 3605 gold. 10. junija. — V Pazinu posestvo Marka Steffanutti v Žminju, cenjeno 1270 gold. 30. maja, 30. junija in 4. avgusta. — V Trstu posestvo Antona Sošiča na Opčinah, cenjeno 871 gold. 2. junija, 3. julija in 3. avgusta. — V Trstu posestvo Marije Frankovich, pri Mariji Majd. spodnjej, cenjeno 2463 gold. 20. junija, 20. julija in 21. avgusta. — V Buzetu hiša in zemljišča Petra Grozich v Dragučah, cenjena 25.612 gold. 19. junija in 20. julija. — V Pažinu hiša, poslopja in zemljišča Evgenija Biscontini, Janeza Rez in bratov Petra in Antona Gerbaz v Pičnu cenjena 18.493 gold. 13. juni. 12. julija in 14. avgusta. — V Piranu vinograd Antona Delise pri Isoli, cenjen, 637 gold. 26. maja, 28. junija in 28. julija. — V Tolminu hiša in zemljišča Jos. Idoren iz Magost, 1. junija, 4. julija, 8. avgusta. — V Pazinu 2 hiši in zemljišče Antona Bunjak v Boljunu, cenjene 116 gold. 2. junija, 3. julija, 1. avgusta. — V Gorici posestvo Franca Genuizzi, cenjeno 9500 gold. 30. maja, 28. junija, 27. julija. — V Tolminu posestvo Ivana Kovač iz Idrije Bača, cenjeno 750 gold. 1. junija, 2. julija, 3. avgusta — V Labinu posestvo Jakovine Kokot iz Cene, cenjeno 427 gold. 23. junija, 21. julija. — V Pazinu posestvo Jos. Monos iz Lindara, cenjeno 282 gld. 20. junija, 20. julija. — V Pazinu posestvo Simona Bachiac iz Pična, cenjeno 1003 gld. 14. junija, 14. julija, 14. avgusta.

Tržno poročilo.

Kava — Rio v boljšem obrajtu, druge baže brez spremembe. — Rio velja gl. 42 do gl. 65—, Java gl. 72 do gl. 80—, Portoricco gl. 82 do gl. 94—, Ceylon plant. gl. 82 do gl. 135. — Sladkor po nižih cenah.

Olje — jedilno dalmatinsko še vedno po trdnih cenah, namizno brez spremembe. Jedilno gl. 39 do gl. 54.—, fino namizno gl. 52 do gl. 62—, bombažno gl. 32 do gl. 35.

Sadje — brez kupčije, cene so le nominelne, ko bi bilo kupca, bi lastniki popustili na cenah. — Rozine Sultan gl. 36 do gl. 43, — cvebe gl. 20 do gl. 30—, opaša gl. 21—, rožiči gl. 7—, fige gl. 16 do gl. 16½, mandlji gl. 82 do gl. 88—, pomeranče in limoni gl. 4 do gl. 7½.

Riž — kupčija neznatna, cene mlahove, Italijanski gl. 16 do gl. 21½, Rangoon gl. 12 do gl. 12½.

Petrolje — cene šibke pri pičli kupčiji. — Cena petrolja je denes gl. 9½.

Domači pridelki. — Fižol se prodaja po boljših cenah. — Denes velja koks gl. 13½, bohinec gl. 13—, rudeči gl. 12¼, zeleni gl. 12, beli gl. 10½, mešani gl. 9½ do gl. 10. — Maslo gl. 90 do gl. 103, — češpe gl, 15 do gl. 46.

Žito. — Pšenica nekoliko draža gl. 13 do gl. 13½, koruza pa je zarad vpeljanja carine s 1. junijem močno poskočila, denes velja gl. 9 do gl. 9.15. — Tej ceni pa nij verjeti, v kratkem vtegne sopet pasti.

Seno gl. 1.20 do gl. 1.50. —

Les. — Deske štajerske in kranjske gl. 65 do gl. 69.—, škurete štajerske gl. 40 do gl. 42. — Kupčija mlahova.

Dunajska borsa

dne 25. maja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	30	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . .	77	»	05	»
Zlata renta	94	»	10	»
1860 državni zajem	130	»	80	»
Delnice narodne banke . . .	825	»	—	»
Kreditne delnice	341	»	60	»
London 10 lir sterlin	119	»	85	»
Napoleon	9	»	50½	»
C. kr. cekini	5	»	65	»
100 državnih mark	58	»	60	»

Srečkanje 1. junija:

PROMESSE LETA 1864

glavni dobitek fl. **200 000**, cele fl. **1.50**, polovica fl. **2.75**, s vštetim kolekom.

Srečkanje 15. junija:

Loterija na blago iz srebra in zlata.

100 krasnih dobitkov, vsaka srečka **30** soldov; pri ALESSANDRO LEVI, Via S. Spiridione N. 1, Trst.

Oznanilo.

Usojam si p. n. občinstvu vljudno naznanjati, da sem svojo

odvetniško pisarno

danes odprl.

V Postojini, dne 20. maja 1882.

Dr. Ivan Pitamic,
odvetnik.

V najem se otda

hiša z 4 sobami, kuhinja, klet, hlev, dvorišče z vodo i vrtom vred. V tej hiši je uže mnogo let bila gostilna, ki stoji na najprimernejšem prostoru v Dutovljah pri cesti tržaški i komenski in tukaj je c. kr. žendarmerijska postaja i c. k. pošta. Kedor toraj želi to hišo v najem vzeti, naj se oglasi pismeno ali pa ustmeno za natanĉne pogoje pri

Valentinu Taučarju
3—3 v Dutovjah pri Sežani na Krasu.

GUSTAV TASSINI
knjigovez
se je preselil v via Madonnina N. 8. Prevzame vsako naročilo v svoj stroki za **25 odstotkov ceneje** od **drugih!** (95-96)

V zalogi J. Giontini,

knjigotržca v Ljubljani

so izšle in se dobivajo te le knjige:

A-B-C v podobah	—	gld.	15	kr.
Cesar Maks in Meksika	—	«	20	«
Čas je zlato, povest za mladost . .	—	«	36	«
Črni bratje, povest	—	«	20	«
Deset krajcerjev, povest	—	«	12	«
Dve igri za slov. gledišče . . .	—	«	20	«
Dve čudapolne pravljici	—	«	20	«
Eno leto med Idijanci, povest . .	—	«	20	«
Erazem predjamski, povest . . .	—	«	10	«
Genovefa sveta, povest	—	«	16	«
Gizelda, povest	—	«	10	«
Grof Radecki	—	«	16	«
Hitri računar	—	«	40	«
Jenko Simon, pesmi	—	«	60	«
« « « vezane . . .	1	«	50	«
Juri sveti	—	«	10	«
Kerški raki, za kratek čas . . .	—	«	8	«
Kljukec lažnjivi	—	«	14	«
Kustoca in Vis	—	«	20	«
Kračman i Valjavec, pesmi . . .	—	«	35	«
Najdenček, povest	—	«	20	«
Nazorni nauk za slov. mladokt . .	3	«	50	«
Osrečeni kristjani Papežu Piju IX. .	—	«	8	«
Pavliha	—	«	14	«
Pod turškim jarmom, povest . . .	—	«	20	«
Poduk, kako se dela žganje . . .	1	«	—	«
Postojnska jama	—	«	40	«
Pripovedek, sto malih za mladost .	—	«	40	«
Repoštev, pravljica	—	«	20	«
Razmere med staro in novo mero in vago	—	«	10	«
Sanjske bukve s podobami . . .	—	«	15	«
Torbica jugoslovanske mladosti v 7 zvezkih	—	«	50	«
Venček za vezilna darila	—	«	18	«
Vjetnik na galeji, podučna povest .	—	«	10	«
Vojska na Turškem	—	«	50	«
Vrtomira perstan, ljudska povest .	—	«	20	«
Zbirka ljubinskih in ženitovanjskih pisem	—	«	30	«

☞ *Za voznino* (porto) pod odprtim zavitkom se mora po naročilu še pridjati 5—10 kr. 3—3

Bolezen v grlu, kašelj, hripavost, zguba glasu, nahod, angino, gripo. itd. ozdravljajo naglo in popolnoma

premirani

hlepčki Prendini

(pripravljeni iz kasije in galuna)

20 letna raba priča o njih izvrstnej moči, in so boljši od vsacega druzega zdravila te vrste.

Varovati se je treba ponarejenih. Ozirati se je vedno na napis

Pastigle Prendini

i paziti da vsak hlepček nosi ime iznajdatelja PRENDINI.

Prodajajo se v Trstu v lekarnici PRENDINI in vseh drugih lekarnicah po **30** kr. škatljica, zunaj colne poteze po **40** kr. in se tudi dobivajo v vseh avstrijskih in inozemskih glavnih lekarnicah. (20—13)

Dobro znane

ROČNE MLATILNICE

in druge stroje za poljedelstvo ima pripravljene na prodaj

Schivitz & Comp.

Via della Zonta 5, Trst. (2-1)

FILIALE IN TRIESTE

dell' i. r. priv.

Stabilimento Austriaco di credito

per Commercio ed Industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3% **annuo interesse verso preavviso di 4 giorni**
3¼% " " " " " 8 "
3½% " " " " " 30 "

Napoleoni:

2½% **annuo interesse verso preavviso di 30 giorni**
2¾% " " " " " 3 mesi
3% " " " " " 6 "

Banco Giro:

Banconote 2½% sopra qualunque somma
Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons ½% provvigione.

Antecipazioni

sopra **Warrants** in contanti 5% interesse annuo franco di provigione.
Mediante apertura di credito a Londra ½% provvigione per 3 mesi.
» **Effetti** 6% interesse annuo sino l' importo di 2000 per importi superiori rasso da convenirsi.

Trieste, 17 Maggio 1882. (13)

Pozlatarska dela

in poprave se sprejemajo v *Corsia Stadion Nr. 10* in via Chioza Nr. 24 pri

Petru Jazbetz.

Vsa priprava za pregrinjala na oknah in ogledala po cenah proti vsakej konkurenci. (30—26)

C. Jaschi

na cesti v Istro (pri sv. Jakobu), **Trst.**

C. k. **zaloga smodika.** Prodaja en gros & datail. Smodik za lov za mine, za možnarje. Lastnik dovoljenega skladišča za **dinamit.** Naročila se izvršujejo natančno v katero bodi deželo. V mestu jih sprejema **G. Sanzin** & C. prodajalec cvetic na velikem trgu. Palazzo Modello. (26—25)

Obče znana **zaloga čevljarskega blaga in usnja**

EDUARD-A RENZEL

via S. Antonio nuovo tik. gosp. Marini & C.°
obstoječa že nad 30 let naznanja sl. občinstvu, da ima vedno, veliko število izdelkov vsake vrste za gospode in gospe. Dobroto in izvrstno blago garantirajo neštevilni kupci, ktere si je pridobil zadnja leta. Naročila na mero, in tudi poprave se izvršujejo v kratkem času. (26-24)

Zlatar

JANEZ RISEGARI

Via S. Sebastiano N. 4, I. nadstrop.

zraven štacune z manufakturim blagom ***Fratelli Tavolatto.*** (26-24)

prevzame vsako delo v zlatu, srebru in juvelah, kakor tudi popravo take robe po nisoki ceni. Naročila se oskrbe tudi v druge kraje natančno.

ARTUR FAZZINI,

Trst, Piazza Caserma N. 4.

trgovina z dišavami, oljnimi barvami, šopki.

Zaloga razne vrste **lak-a,** ***kemičnih izdelkov, barvnih tvarin, esenc*** velika izbirka,

mineralnih vod itd.

Pri vsem najniže cene! (26—22)

Riccardo Dinelli

via Canale N. 7.

Zaloga vsake vrste podob iz mavca in drugih izdelkov iz mramorja in alabastra. Tovarna kleja iz mavca za prilepljenje, prodaja na drobno in veliko. (30—23)

Bolezni prs, *želodca, sapnika, početo jetiko, plučno in mehurjevo prehlajenje, naduho, kašelj nervozni in pasji* itd. ozdravljajo

hlepčki

iz smole

katere napravlja

P. PRENDINI lekarničar v **Trstu.**

Velika denašnja raba **izdelkov** iz **smole** me je nagnola, da sem napravil pravi **izleček** iz **norveške smole**, ki je boljši od onega, ki dohaja iz tujih dežel. Ti hlepčki imajo enako moč glede vode in smole, jemljo se dosti lažje, lažje se prebavljajo in so dosti ceneje od onih.

Za obrambo ponarejanja je na vsakem hlepčku vtisneno na enej strani ime narejalca **PRENDINI** i na drugej strani beseda **Catrame.**

Prodajajo se v **TRSTU** v lekarnici **PRENDINI** v škatljicah po **40** kr. in se dobivajo v vseh dobrih lekarnicah vsacega kraja. 20-13

The

Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno.

G. NEIDLINGER,

generalni agent

V Trstu, Corso, plača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. (13—4)

Velutina po bismutu

najboljši prah, obrazu in rokam dati poprejšno nežnost in mehkoto. Velika elegantina škatlja fl. **2.** — Vrečica soldov **40.**

Trojen izleček kolonjske vode

napravljen po najnovejših iznajdbah izdelovalcev na Laškem, Francoskem, Nemškem in Angleškem.

Velika steklenica soldov 60.

Tinktura „Merville“

Neprimerljivo sredstvo, lasom in brkam vrnoti lepo svetlo črnost. - **Steklenica v elegantnem zavitku gl 1.50**

Prodajalcem se ponuja velik dobiček.

Zaloga v Trstu pri: **Artur Migliorini**, dišavar in lekarničar, via Majolica N. 11, I. nadstr. Drugi prodalci, lekarne: C. Zanetti, G. B. Foraboschi, P. Rocca A. Suttina, P. Slocovich, G. B. Rovis. *V Gorici:* G. B. Pontoni, Cristofoletti. *V Zadru:* Brazzanovich. (20-17)

ROČNI MLINI

stis alnice za grozdje

in za konserve iz sadja.

Sesalke in cevi iz železa,

Plinovi motori

OTTOVI,

popolneja in bolj ekonomična sistema.

Deset njih se rabi v TRSTU.

Železne cevi.

Zaloga portlandskega cementa in hidravličnega apna,

Stavbeni stroji.

SCHNABL & C.

v Trstu via Carintia 17. 23—9

Dr. Katsch-eva

zdravilna kava.

Po receptu

Dr. Ferdinanda Katscha v Stuttgartu

edino pristno popravljena po

Henrik Franck-ovih sinovih
v Ludwigsburg.

Popolno nadomestilo

za kavo v zrnih!

Se priporoča, pomešano z **mlekom** za **okusen, krepiven**

ljudski živež;

kava, katera ne vzdraži čutnic, pa je zelo **zdrava, hranilna** in **lehko prebavljiva;** najbolje se priporoča osobam, katere imajo slab želodec, tudi zarad finega **kavinega duha** in zelo **nizke cene,** ter, ker je uže **brez dodatka kavinih zrn** pripravna za kuhanje.

Se dobiva v vseh specerijskih prodajalnicah v mestih in na kmetih, in tudi v mnogih lekarnah. (10—2)

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratniše **želodčne** bolesti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na **jetrih** in na **vranici,** proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper srcopok ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbb in pošiljatve pa edino v lekarnici *Cristofoletti v Gorici, v Trstu* v lekarni *C. Zanetti* i *G. B. Rovis.* Ena stuklenica stane 30 novcev. (10-7)

Staerk & C.

Zaloga obleke za gospode

„Alla Città di Roma“

Skladišče angleške in francoske robe,

Trst, via al Teatro št. 4. (26-26)

Ustanovljeno 1767.

Albert Samassa

c. kr. dvorni zvonar

fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Ubrani zvonovi z upravo.

Vsake sorte **gasilnice** izvrstne sestave za občine, za gasilna društva v mestih in na kmetih. **Hidrofori, vozovi za vodo, vrtne škropilnice** kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare.

Crkveni svečniki in druge priprave z brona.

Sesalke in orodje za vodovode.

Sesalke za vodnjake, za vinske in pivne sode in kadij, za drozganje, za gnojnico, za podzemeljske namene, za ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago, cevi iz litega in kovanega **železa s priteklino,** mehovi iz konopnine in gumija itd. — po najnižjih cenah.

Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke. (10—p)

23 svetinj.

Svetinja za napredek — Pohvalno pismo

Svetinja za zasluge — Pohvalno pismo

Ozdravljanje

bolezni želodca in nižjega trebuha, kolike, krčov gastrične mrzlice, in izhajajoče od slabega zraka, hemeroidov, zlatenice, migrene, s pomočjo **Francove esence,** priredjene po **G. Piccoli,** lekarju v **Ljubljani**, kateri sprejema naročila, ter jih oskrbuje proti plačilu.

Gosp **G. Piccoli,** lekar v Ljubljani! Prosim Vas uljudno, da mi zopet pošljete 24 steklenic Vaše izvrstne **Francove esence**. Slednjo pošiljatev sem uže mej razne bolnike v svojej županiji razdelil, in vpliv je bil vedno izvrsten. — V Fianoni Istra 22. avg. 1881. S spoštovanjem **Anton Vlašič,** župnik — kanonik. 20—14

Tu je na mestu: «Čast zaslugam!» Večkrat sem rabil Vašo odlično **Francovo esenco,** mnogim bolnikom sem jo nasvetoval, in dober uspeh ni izostal. — V Kersanu, Istra, 27. jun. 1881. S spoštovanjem: **Anton Lupetina**, župnik — dekan.

Prosim, blagovolite mi zopet 12 steklenic **Francove esence** poslati. Mislim, da je to edino mojemu želodcu primerno zdravilo. Vselej, kader jo rabim, občutim olajšanje in zbolišanje. — Kamnje pošta Černica, 2. dec. 1881. **Josip Sovdat,** župnik.

Dunaj! **Dunaj!**

Velika dunajska razstavna dvorana.

Dunaj Franz Josefs Quai 27.

Le dokler je kaj zaloge.

3 kose	ženskih srajc, okrašene z najfinejim vezenjem in šipkami	gld.	2·25
3 "	finih nočnih korset za gospé .	"	2·25
3 "	kostimnih halinj okrašene z volnatim delom in obrobkom . .	"	2.25
3 "	hlač, najfineje vezenje okrašene fantasijo	"	2·25
12 "	batistnih žepnih rut, barvane, obrobljene	"	—·75
6 parov	dokolenskih nogovic, lepo barvane ali šamoje	"	1·50
3 kosi	predpasnikov za gospe z finim vezenjem	"	1·50
3 "	rijuh, velike šivane in obrobljene	"	3·—
12 kosov	prtov, helo obrobljeni in barvani	"	2·20
1 kos	kavni prt za gospe, najfineji barvan z resami	"	1·50
12 kosov	prtičev za gospe fina garnitura	"	1·50
61 kosov,	to je popolna oprava le . .	gld.	20·95

½ oprava 10 gld. 50 kr., — ¼ oprava 5 gld. 25 kr.

Srajc za moške okoli 8566 kosov iz najfinejega franc. kretona, angl. širtinga ali Oksfort od 50 kr. do 1 gld. 80 kr. v vsakaterej velikosti. Velikansko lepa ripsgarnitura okoli 3390 parov, obstoječa iz 2 posteljnih odej, 1 finega miznega prta poprej 35 gld. **zdaj le 9 gld.** a. v.

Cenilnike franko in brez plačila.

Naročila proti naprejnem pošiljanji zneska, pa tudi po povzetji. (3—2)

Nova iznajdba!

Nij več okrpanih čevljev!

Patentirano v vseh državah!

C. k. edin. privilegiran

universalni

klej za usnje,

od

Max. Muhr-a, Bruck na štajerskem.

Izvrstno sredstvo, da se usnje z usnjem in z drugo robo popolnoma nepremočno mehko trpežno zveže; n. pr: raztrgan čevelj se popravi neznatno in lepo, celo nepremočno in trdno, ako se s tem klejom na poškodovani del prilepi kos prirejenega usnja. Po dosedanjem zelo pomanjkljivem načinu popravljeni čevlji dadó predreti vsako mokroto, ktera zakrivi po razhlajenju nog toliko *bolezni*; torej svetujem p. n. občinstvu, naj od čevljarjev skrbno popravo s klejom za usnje zahteva — *Cena* ene steklenice je gld. 1,25 kr. proti pošiljatvi svote po kteri bodi pošti.

Glavna zaloga: pri Max. Muhr v Bruck na Muri.

V Trstu prodaja **Andreas Nimerrichter,** čevljarska zaloga, Corso. (20—18

Fabriks-Marka O. C.W.&C. K. Marća di Fabrica.

Premirano: na razstavah
v Gradcu 1880. V Lincu 1881. Pri sv. Vidu 1881.

Tinte ino njih preparati!

Za **uradnije, pisalnice, šole** in za **dom,** namreč: **Tinta za kancelije in arhiv,** teče uže iz peresa popolnoma črna, in ne pokvari peres iz jekla.

Gallus, Alicerin in **Anthracén**- tinta, vijolična tinta za **kopiranje in pisavo. Dvojna kopir-tinta,** tinta za **šolo,** tinte **razne barve. Prah** za naredbo **črne** in **vijolične** tinte za **kopiranje** in pisavo.

Barve za péčatnike; razne **anilin**-barve za **barvarje** in **tiskarje,** itd.

Universalna nepremočna mazila za usnje; **najboljši pripravek** za ohranjenje izdelkov iz **usnja,** posebno za **šolnje** in **čevlje.** V elegantnih škatljah iz pleha, ½ kilo 32 kr. ¼ kilo 60 kr., male škatljice po 55 gramov 10 kr. **V lesenih** škatljah po 120 gramov 14 kr., 85 gramov 10 kr. **v sodih** po 50, 100 do 300 kilov za usnjarnice računim vedno najnižjo dnevno ceno.

Pravo koroško mastno svetlo voščilo **najboljše, trpežne in plesnenja** preste sorte v okroglih in, podolgastih lesenih **škatljah,** ter v ličnih posodah iz pleha.

Universalni loščivni in čistilni prah v malih paketih, kakor na vago po kilo.

Universalno črnilo za usnje, za počrnenje telečjih, ovčjih in kozjih kož, itd., kakor tudi mnoge druge kemične izdelke priporoča v velikej in malej meri, s **poroštvom,** da so **najboljše** vrste,

tovarna kemičnih produktov
Celestina Wenger, Oberverllach, na Koroškem.

Ceniki in roba na razgled se po zahtevanju pošiljajo brž in franko. 52—13

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni i njih nastopke.

Ohranitev zdravja

je odvisna zgoli od **ohranitve in pospeševanja** dobrega **prebavljanja**, ker ta je **glavni pogoj zdravja** in **telesnega in dušnega dobrega čutenja**. Najbolj **potrjeno DOMAČE ZDRAVILO, prebavljanje** vrediti, doseči primerno **mešanje krvi,** odpraviti **pokvarjene i nezdrave krvne dele,** to je uže več let **sploh znani** in priljubljeni

dr. Rosa življenski balzam.

Napravljen iz **najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilskih zelišč,** potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh **slabostih prebavljanja,** posebno pri **presedanju, po kislem dišečim riganju, napenjanju, bluvanju,** pri **bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krču, prenabasanju želodca z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah. ženskih boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji** in **melanholiji** (vsled **slabega prebavljanja**); on oživlja vso delalnost **prebavljanja,** dela **zdravo in čisto kri** in **bolno telo** dobiva zopet **poprejšno moč** in **zdravje.** Vsled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno **ljudsko domače zdravilo** ter se sploh razširil.

1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 g/d

Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošilja se na **frankirana pisma proti povzetju zneska na vse strani.**

Gospod **B. Fragner** v Pragi!

Hvaležnosti navdan spoznam za svojo najsvetejšo dolžnost, Vam naznaniti, da se je dr. Rosa-ov zdravilni balzam, katerega ste mi poslali pri mojej sedem letnej hudej bolezni na čutnicah in slabem prebavanji prav posebno dobro obnesel, tako da sem uže popolnoma zdrav. — Uže celo leto nisem mogel opravil svojega poklica opravljati, 6 mesecev bil sem v dunajskej bolnišnici, — pa vse ni nič pomagalo, — samo to čez vse dobro zdravilo me je rešilo mojega hudega in nestrpljivega trpenja. Zatorej sprejmite mojo najgorkejo zahvalo in prosim mi še 2 steklenici dr. Rosa-ovega zdravilnega balzama poslati.

St. Egid am Neuwald (v nižé Avstr.)

Cajetan Strohmayer l. r.

Prespoštovani Gospod!

S hvaležnim priznavanjem Vam naznanjam, da mi je Vaš dr. Rosa življenski balzam v mojej 8 mesecev trajajočej bolezni, to je klanje v levih prsih, ki je bilo združenju s hudim napenjanjem in želodčnim krčem, popolnoma pomagal.

Od tistega časa, kar rabim to zdravilo, popolnoma sem zdrav in se dobro čutim, kar pri vsej zdravniškej pomoči nisem mogel doseči. Sprejmite tedaj, blagorodni Gospod, mojo srčno zahvalo, in priporočam to zdravilo vsem onim, ki imajo enake bolezni.

Trněný Oujezd.

Josip Tyrl, sodar.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povedi izrečno *dr. Rosov življenski balzam* iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno *dr. Rosovega življenskega balzama.*

Pravi dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca *B. Fragner-ja*, lekarna »k črnemu orlu« v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3.

V Trstu: *P. Prendini, G. Foraboschi, Jak. Serravallo* in *Ed. von Leitenburg*, lekarničarji.

V Gorici: *G. Cristofoletti*, lekarničar; *G. B. Pontoni*, lekarničar; V Ogelji: *Damaso d'Elia.*

V Zagrebu: *Sigm. Mitlbach*, lekarničar.

Vse lekarne in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega življenskega balzama.

Tam se tudi dobi:

Pražko domače mazilo

zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri belah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanji, pri zlezah, oteklinah, pri izmaščenji, pri morski (mrtvi) kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, rokah, v ledji če si kdo nogo spahne, zoper kurja očesa in potne noge, pri razkopanih rokah, zoper lišaje, zoper oteklino po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; ker pa ven teče, *potegne mazilo v kratkem ves gnojico na-se,* in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem *rana prej ne zaceli dokler ni vsa bolna gnojica ven potegnena.* Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo pospeši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem še le se mazilo nanje prilepi.

Škatljice se dobode po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnozih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost in po njem se dobi tudi popolno uže zgubljeni sluh. 1 sklenica 1 gld. a. v. (15—5)

Lastnik, društvo »EDINOST«. — Izdatelj in odgovorni urednik: JOSIP MILANIĆ.

Tisk. F. HUALA v Trstu.